

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2016-2017

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Věra Milerová

Hmotná nouze a její vývoj v regionu Plzeň – sever v letech

2013-2016

Praha 2017

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Kostka Miroslav

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2016-2017

BACHELOR THESIS

Věra Milerová

Material poverty and its development in the region

Plzeň - sever in years 2013-2016

Prague 2017

The Bachelor Thesis Work Supervisor: PhDr. Kostka Miroslav

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 14.5.2017

Věra Milerová

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Miroslavu Kostkovi za cenné rady, podněty, odbornou pomoc a čas, který mi při vedení a zpracování této práce věnoval.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá vývojem hmotné nouze v letech 2013–2016 v okrese Plzeň – sever. V teoretické části je popsána historie sociálního zabezpečení, současný systém sociálního zabezpečení v České republice a vysvětlen systém hmotné nouze a pojmy nezaměstnanost a rekvalifikace. Praktická část je tvořena analýzami statistických dat hmotné nouze, nezaměstnanosti a rekvalifikací v daném okrese. Doplněna je poznatky z vlastní praxe autorky v pěti kazuistikách.

Klíčová slova

Dávky, existenční minimum, hmotná nouze, nezaměstnanost, příjem, rekvalifikace, živobytí, životní minimum.

Annotation

This bachelor thesis deals with the development of material need in 2013-2016 in the district of Pilsen-North. The theoretical part describes the history of Social Security, the current system of social security in the Czech Republic and explained the system of material need and the terms of unemployment and retraining. The practical part consists of analyzes of statistical data on material need, unemployment and retraining in the given district. The findings from the author's own practice in five case studies are supplemented.

Keywords

Income minimum income, livelihoods tangible benefits, the minimum, retraining, unemployment,,

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ.....	10
1.1 Historie sociálního zabezpečení	11
1.2 Současná situace sociálního zabezpečení v ČR.....	13
2 SYSTÉM POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	20
2.1 Hmotná nouze	20
2.2 Okruh společně posuzovaných osob.....	20
2.3 Životní minimum, existenční minimum, příjem.....	23
2.4 Aktuální kalendářní měsíc a rozhodné období	25
3 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI.....	26
3.1 Doklady potřebné k vyřízení žádosti	27
3.2 příspěvek na živobytí	27
3.3 Doplatek na bydlení	29
3.4 Mimořádná okamžitá pomoc	30
3.5 Formy poskytování dávek.....	30
4 NEZAMĚSTNANOST	32
4.1 Typologie nezaměstnanosti.....	32
4.2 Důsledky nezaměstnanosti.....	33
4.3 Ohrožené skupiny nezaměstnaností.....	34
4.4 Státní Politika zaměstnanosti v ČR.....	34
4.5 funkce politiky zaměstnanosti	35
5 VZDĚLÁVÁNÍ NEZAMĚSTNANÝCH.....	37
5.1 Druhy rekvalifikací	37
5.2 Podmínky pro zařazení fyzické osoby do rekvalifikačního kurzu.....	38
PRAKTICKÁ ČÁST	40
6 ANALÝZA STATISTICKÝCH DAT	40
6.1 Hmotná nouze a její vývoj v letech 2013-2016	40
6.2 rekvalifikace.....	47
6.3 NeZaměstnanost v okrese Plzeň - sever	49

6.4	Závěrečná analýza Statistik	50
7	KAZUISTIKY	52
7.1	kazuistika 1 - paní A. 52 let	52
7.2	kazuistika 2 – Paní P. 38 let.....	53
7.3	kazuistika 3 – Pan F.	54
7.4	kazuistika 4 - Pan J – 23 let	55
7.5	kazuistika 5 – Pan Josef 66 let	56
7.6	Závěrečná analýza kazuistik	58
	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	62
	SEZNAM ZKRATEK	64
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	65
	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Problematika hmotné nouze byla pro tuto bakalářskou práci autorkou zvolena z toho důvodu, že je jí velmi blízká, protože vykonává agendu dávek pomoci v hmotné nouzi na Úřadu práce České republiky.

Agenda pomoci v hmotné nouzi je jedním z opatření, kterými Česká republika bojuje proti sociálnímu vyloučení. Je to forma pomoci osobám, které nemají dostatečné příjmy k uspokojení životních potřeb. Napomáhá občanům s řešením mimořádných životních situacích, do kterých se dostali, ale pomáhá i v předcházení takových situací formou poradenství a sociální práce. Aktivuje klienty ke snaze zajistit si prostředky k uspokojení svých životních potřeb.

“Vychází z principu, že každá osoba, která pracuje, se musí mít lépe než ta, která nepracuje, popřípadě se práci vyhýbá.”¹

Cílem bakalářské práce je popsat vývoj hmotné nouze v regionu Plzeň – sever v letech 2013–2016. Přiblížit možnosti vzdělávání klientů hmotné nouze. Na základě analýzy statistických dat, a na základě provedených kazuistik provést vyhodnocení problému. Dílčím cílem je seznámit čtenáře s hmotnou nouzí a vymezit jednotlivé pojmy.

Vzdělávání dospělých je jedním z možných způsobů, jak vyřešit problém lidí v hmotné nouzi. Většina klientů je osobami nezaměstnanými, a právě změna kvalifikace je jednou z možností najít nové zaměstnání. Proto teoretická část se kromě hmotné nouze věnuje i okrajově nezaměstnanosti a rekvalifikacím.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část vysvětluje jednotlivé pojmy, praktická část analyzuje statistická data a kazuistiky.

¹ Integrovaný portál MPSV. Obecné informace [online]. 2017, 1.2. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část bakalářské práce vysvětluje čtenáři jednotlivé pojmy, se kterými se bude v dalších částech práce setkávat: sociální zabezpečení s jeho historií i jeho současnou strukturu v České republice, systém pomoci v hmotné nouzi, nezaměstnanost a vzdělávání nezaměstnaných formou rekvalifikací.

1 SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

S rozvojem průmyslu a změnou životních podmínek lidí vznikl systém sociálního zabezpečení, který se snaží pomoci lidem, kteří se dostali do mimořádných životních situací. Snaží se je ochránit před sociálními riziky (chudobou či sociálním vyloučením ze společnosti). Sociální zabezpečení je tedy systém, který se snaží tyto rizika odstraňovat, zmírňovat, a hlavně jim předcházet

„Nejrozšířenějším pojetím v současné době je sociální zabezpečení ve smyslu souhrnného označení pro všechny sociální instituce poskytující občanům (a za určitých podmínek i cizincům) radu (poradenství), ochranu (prevenci), materiální (věcná) a peněžní plnění (dávky), služby a azyl (ústavní péči) k uspokojení jejich sociálních (společností uznaných) potřeb“²

Ve světě se sociální zabezpečení jako pojem interpretuje odlišnými způsoby. Odlišuje se formami, charakterem a vymezením okruhu sociálních událostí. Všechny evropské státy od r. 1952 kdy proběhla mezinárodní konference práce v Ženevě zaměřují svou sociální politiku dle Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 102 o minimálních standardech sociálního zabezpečení do okruhů: zdravotní péče, nemocenských dávek a dávek v nezaměstnanosti, dávek ve stáří, dávek při pracovním úrazu a nemoci z povolání, rodinných a mateřských dávek, dávek zabezpečující invalidní osoby a pozůstalé³.

² KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6, přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 185. ISBN 978-80-7357-585-4.

³ KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015, s.185. ISBN 978-80-245-2096-4.

1.1 HISTORIE SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČNÍ

Prvopočátky sociální péče o lidi, nebo také sociálního zabezpečení můžeme vysledovat již v Antice. V době, kdy docházelo k častým válkám, byli válečníci ve výsadním postavení, a i v případě invalidity, či smrti bylo o ně, či jejich blízké postaráno. Naopak lidé postižení, staří a neschopní boje, byli zatracováni, ponecháváni bez pomoci, nebo i usmrcováni.⁴

Ke změnám začalo docházet s příchodem a rozvojem křesťanství. Kdy křesťanství hlásá pokoru, lásku a pomoc bližnímu svému. Vznikají nové církevní řády, které mnohdy provozovaly humanitární činnost. V kláštorech a špitálech pečovaly o nemocné, staré, sirotky či postižené lidi. Zde je položen základ sociální práci. Kromě církve se o tyto lidi staraly i obce či rodiny.⁵

Další velká změna přichází s nástupem průmyslové revoluce. Přestěhování lidí i celých rodin do měst za práci, přetrhává pouta mezi rodinami. Narušují se tradiční modely venkovských rodin. Zhoršuje se tím i možnost starat se o nemocné či staré členy rodiny. Dochází k prohlubování rozdílů mezi chudými a bohatými. Ve městech v případě onemocnění živitele rodiny dochází k propadu do chudoby. Proto vznikají první dělnické bouře. K řešení sociálních situací dělníků vznikají dělnické podpůrné spolky a řemeslnické cechy, které mají za cíl prosazovat práva a zájmy jejich členů. Jejich práci doplňovaly i charitativní organizace, dobrovolnická uskupení a církve. Později na činnost spolků a cechů navazují odborové aktivity a současně s nimi jsou registrovány i snahy státu o zavádění systémového sociálního zabezpečení⁶

Na přelomu 80. a 90. let 19. století kancléř Otto von Bismarck zavádí skutečný rozvinutý systém sociálního pojištění pro osoby pracující pro stát. Které je založeno na sociální solidaritě a individuálním přičinění občana. Obdobné systémy se následně rozšířily po 1. světové válce i do dalších průmyslově vyspělých zemí jako např. USA, Velká Británie a Francie. Do sociálních problémů se tak zapojují mimo státu a občanů i

⁴ PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. Vyd. 2., dopl. a rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, str. 7. ISBN 978-80-7452-033-4.

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž, s. 8.

zaměstnavatelé, dochází k nátlakovým vyjednáváním. Přidává se i obec a dochází k přeměně sociálního pojištění na systém veřejného sociálního zabezpečení, který je vázán na legislativu a ekonomiku a počítá s vícezdrojovým financováním. Můžeme říci, že tento systém v různých obměnách přetrval do dneška.⁷

Po druhé světové válce vzniká rozdíl mezi sociální politikou totalitních a netotalitních zemí. Vyspělé netotalitní země vychází z toho, že sociální problémy tu jsou. Jsou věci veřejnou, která by se měla řešit. Každému by se mělo dostat podpory a pomoci v životních situacích, které zatěžují, či znevýhodňují jeho samotného či jeho rodinu. Totalitní země zastávají názor, že všichni jsou si ve všem rovni, mají právo na práci, stejné životní podmínky a tudíž, že „žádné sociální problémy neexistují. Například postižení lidé nejsou zapojováni do společenského života, jsou umísťováni do ústavů. V 70. letech 20. století, je přiznáno, že i v Československu je problém ve velkých městech s drogami a alkoholem.“⁸

Po listopadu 1989 bylo nutné přistoupit k reformě systému sociálního zabezpečení. Zásadní změnou proto byl přechod od sociálního zabezpečení k sociálnímu pojištění, podobně jako v ostatních zemích střední Evropy. Sociální reformu lze rozdělit do tří etap, které na sebe navazovaly.

1. etapa – rok 1989-1992, byla přijata koncepce záchranné sociální sítě, kdy byla určena minimální mzda, životní minimum a přijat zákon o zaměstnanosti
2. etapa – rok 1993, kdy vznikla samostatná ČR – první polovina roku 1998. V tomto období byly v roce 1995 přijaty dva důležité zákony, a to zákon o důchodovém pojištění a zákon o státní sociální podpoře
3. etapa – od poloviny roku 1998 v souvislosti s nástupem sociálně demokratické vlády. V roce 1999 je přijat zákon o sociálně právní ochraně dětí a v roce 2006 zákon o pomoci v hmotné nouzi, a zákon o sociálních službách.

Přelom 20. a 21. století se vyznačuje v oblasti sociálního zabezpečení aktivní legislativní činností. Dochází k častým změnám ve všech oblastech zejména

⁷ PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. Vyd. 2., dopl. a rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, s. 8. ISBN 978-80-7452-033-4.

⁸ Tamtéž, s. 9.

důchodového a nemocenského pojištění, státní sociální podpore, pomoci v hmotné nouzi a dalších.⁹

1.2 SOUČASNÁ SITUACE SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ V ČR

„Sociální zabezpečení jako součást sociální politiky a jako prostředek k uskutečňování jejich úkolů a cílů můžeme obecně chápat jako soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím lze předcházet sociálním událostem občanů a zmírňovat a odstraňovat jejich následky¹⁰“

Pro aplikaci sociálně politické činnosti se používá jako směrnice sociální doktrína. Jedná se o dlouhodobý program sociální politiky. Plní funkci dlouhodobého plánu státu v sociální politice v horizontu 10-15 let. **Sociální doktrína České republiky** má základních pět funkcí a to:

- orientační
- budování a udržování národního konsensu
- stabilizační
- sociálně aktivizační
- garantující stálou orientaci na zmírňování sociální nespravedlnosti

Hodnotová východiska české sociální doktríny jsou:

- humanismus
- svoboda a odpovědnost
- rovnost
- solidarita
- sociální spravedlnost

⁹ TRÖSTER, Petr. *Právo sociálního zabezpečení*. 6., podstatně přeprac. a aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck), s. 25-26. ISBN 978-80-7400-473-5.

¹⁰ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6, přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 175. ISBN 978-80-7357-585-4.

Základní osnovu sociální doktríny tvoří sociální práva:

- právo na práci
- právo na uspokojivé pracovní podmínky
- právo na důstojné životní minimum
- právo na zdraví
- právo na rodinu
- právo na sociální zabezpečení
- právo na svobodu sdružování
- právo na vzdělání¹¹

Posláním sociální politiky je tedy zajištění rovných příležitostí pro všechny občany, vytvoření důstojných podmínek pro život v oblastech vzdělávání, pracovních příležitostí, minimálního příjmu, zdravotní péče, bydlení. Vytvářet podmínky pro společenský vývoj jedinců i sociálních skupin. V České republice dochází k nepříznivým vývojovým trendům, kdy společnost stárne z důsledku nízké porodnosti, zvyšuje se počet rozvodů, přibývá osamělých rodičů, zvyšují se rizika nezaměstnanosti a vynořuje se problém sociálního vyloučení a chudoby.¹²

Chudobě před sametovou revolucí nebyla věnována patřičná pozornost. Po roce 1989 je právě chudobou dlouhodobě postižena řada domácností. Se změnou ekonomických podmínek v důsledku např. ztráty zaměstnání dochází k neplacení závazků (půjčky, hypotéky apod.) a tím se lidé dostávají do dluhových pastí a propadají se do chudoby. Z tohoto důvodu se zvyšuje počet lidí bez domova, matek samoživitelek v azylových domech, lidí závislých na návykových látkách, alkoholici apod. Na tyto občany je zaměřena záchranná sociální síť – sociální podpora a sociální pomoc, aby předešla sociálnímu vyloučení.

¹¹ PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. Vyd. 2., dopl. a rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, s. 20-24. ISBN 978-80-7452-033-4.

¹² Tamtéž, s. 15.

Nejvíce ohroženi sociálním vyloučením jsou např.

- Lidé s nízkou kvalifikací
- Propuštění vězni
- Ženy s malými dětmi
- Zdravotně postižení
- Romské etnikum
- Migranti
- Jeden z manželů po rozvodu
- Závislí na návykových látkách

K realizaci boje s chudobou systém vynakládá prostředky, které jsou určeny formou různých dávek právě těmto skupinám.¹³

Na počátku 90. let 20. století v České republice došlo k transformaci sociálního systému. Ve stávající sociální struktuře bylo více než 60 různých sociálních dávek. Některé dávky byly duplicitně řešeny, a proto bylo nutné provést transformaci. Došlo k vytvoření tzv. záchranné sítě, které by pomohla nepropadnout na sociální dno lidem ohroženým novou ekonomikou státu.

Funkce záchranné sítě:

- Zajištění všech, kteří propadli předchozím sítím záchranné sítě
- Sociální zajištění invalidním občanům a seniorům
- Tvorba nových pracovních příležitostí
- Rychlejší návrat pracujících na trh práce
- Zajištění pracovní síly po dobu rekvalifikací¹⁴

Vytvořily se proto tři na sebe navazující systémy (pilíře, sítě) – sociální pojištění, sociální podpora a sociální pomoc. Odlišnosti těchto systémů jsou v tom, jakou situaci řeší, jak jsou financovány a organizačně zabezpečeny.

¹³ DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivana KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2013, s.184-187. ISBN 978-80-247-3880-2.

¹⁴ Tamtéž, s.650.

Tyto tři systémy jsou hlavními nástroji pro řešení sociálních událostí, které mohou v životě jedinců nastat a které nemusí jedinec či jeho rodina sama zvládnout. Mezi takové situace patří narození, mateřství, výchova dětí, nemoc, smrt, stáří, stupeň kvalifikace, ekonomická aktivita (zaměstnání, chudoba, nouze). Hlavní myšlenkou vytvoření těchto tří systémů, které je možno označit i jako záchranná síť, bylo, aby nedala propadnout lidem na pomyslné dno. Pokud propadnou první síti pojištění, aby je zachránila druhá síť sociální podpora a pokud ani ta je nezastaví, tak jako poslední je síť sociální pomoci.

Kompetentní instituce, které tyto pilíře zajišťují jsou Česká správa sociálního zabezpečení, Úřad práce, kraje a obce. V třetím pilíři se podílí i nestátní instituce.

První pilíř: sociální pojištění, je forma, kterou preferují moderní státy s tržní ekonomikou. Platí zde přesně stanovené podmínky. Je financován pojištěním, na kterém se podílí jak zaměstnanec popř. osoba samostatně výdělečně činná, tak i zaměstnavatel. Týká se takových situací, které občan může předvídat a na které se může připravit (pojistit). Do tohoto pilíře patří **důchodové a nemocenské pojištění**.

Základní důchodová soustava je povinná a jednotná pro všechny fyzické osoby výdělečně činné na území České republiky.

Z důchodového pojištění jsou zabezpečeny případy dlouhodobého ohrožení následkem sociální události, kdy dojde ke ztrátě zdroje obživy. K těmto sociálním událostem patří:

- stáří,
- invalidita
- ovdovění
- osiřené

Poskytovány jsou dávky:

- starobní důchod
- invalidní důchod
- předčasný důchod
- vdovský nebo vdovecký důchod
- sirotčí důchod.

Nemocenského pojištění jsou povinně účastni zaměstnanci. Pro OSVČ je nemocenské pojištění dobrovolné.

Soustava dávek nemocenského pojištění zahrnuje ztrátu výdělku z krátkodobých následků sociálních událostí, mezi které patří:

- Těhotenství a mateřství
- Dočasná pracovní neschopnost
- Ošetřování nemocného člena rodiny, nebo péče o zdravé dítě do 10 let

Z nemocenského pojištění se poskytují čtyři dávky a to:

- ošetřovné
- nemocenské
- peněžitá pomoc v mateřství
- vyrovnávací příspěvek v mateřství a těhotenství.¹⁵

Druhý pilíř: státní sociální podpora. Je financován z daní, a tedy státního rozpočtu. Tento pilíř je zaměřen především na rodinu s dětmi. Rodinou se účely státní sociální podpory rozumí soužití rodičů a nezaopatřených dětí ve společné domácnosti. Nezáleží na tom, zda jsou rodiče sezdáni.

Dávky, které se poskytují lze rozdělit na dávky testované, tzn. že se u nich zkoumá příjem jednotlivce či rodiny a dávky netestové, kde příjem není zkoumán. Jedná se o dávky obligatorní, kdy Úřad práce rozhodne po podání žádosti a splnění stanovených podmínek, jestli dávku přizná, nebo nepřizná.

Mezi netestované dávky patří:

- rodičovský příspěvek
- porodné
- dávky pěstounské péče
 - příspěvek na úhradu potřeb dítěte

¹⁵ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6, přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 186. ISBN 978-80-7357-585-4.

- odměna pěstouna
- příspěvek při převzetí dítěte
- příspěvek na zakoupení motorového vozidla

Mezi testované dávky patří:

- příspěvek na bydlení
- přídavek na dítě
- pohřebné

Výplatu dávek provádí kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR dle místa trvalého pobytu žadatele. Systém státní sociální podpory je upraven zákonem 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře. Nárok na dávku mají osoby, které mají trvalý pobyt na území České republiky, nebo jsou občany ze zemí Evropské unie. Pro nárok na dávky a pro výpočet dávek státní sociální podpory se používá částka životního minima dle zákona 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu.

Třetí pilíř: sociální péče (pomoc). U tohoto pilíře je důležité, jakou formou je poskytována a podle toho je financována ze státního rozpočtu a nebo z rozpočtu obcí. Mezi tyto formy patří sociální služby, sociálně - právní ochrana a dávky sociální pomoci. Tento systém má za úkol řešit tíživé situace do níž se občan sám nebo se svou rodinou dostane a nedokáže ji vyřešit vlastními silami. To znamená, že není nijak pojištěn, neplní nároky na jiné státní zaopatření a stává se osobou v hmotné nouzi. Tento pilíř se stává posledním záchranným sítím pro takovéto občany.

Situace sociální pomoci

- Občan v hmotné nouzi
- Občan v sociální nouzi
- Ohrožení práv občany
- Hrozba těchto situací

Nástroje sociální pomoci

- Sociální poradenství
- Prevence sociálně patologických jevů
- Sociálně právní ochrana
- Systém pomoci v hmotné nouzi
- Sociální služby

V rámci systému pomoci v hmotné nouzi jsou vypláceny dávky:

- příspěvek na živobytí
- doplatek na bydlení
- mimořádná okamžitá pomoc.

Do sociálních služeb patří:

- Sociální poradenství
- Služby sociální prevence¹⁶

Sociální služby jsou poskytovány osobám, které se ocitnou v nepříznivé situaci a potřebují pomoc při jejím zvládnutí. Jsou poskytovány jak jednotlivcům, tak celým rodinám. Služby jsou poskytovány ambulantně, pobytově, v terénu, nebo v domácím prostředí. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách přímo vyjmenovává jednotlivé typy zařízení, která tyto služby poskytují.

¹⁶ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6, přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, str. 186. ISBN 978-80-7357-585-4.

2 SYSTÉM POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Základní legislativa. Systém pomoci v hmotné nouzi se řídí zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, dále zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu a vyhláškou č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Zákony nabyly účinnosti v roce 2006, ale od té doby prošly již mnohými novelizacemi. *„Jedná se o tzv. poslední záchrannou sociální síť, kdy dávky pomoci v hmotné nouzi, aby mohly plnit svůj účel, musí reagovat v průběhu času na měnící se potřeby jednotlivých osob i celé společnosti. Proto je u dávek pomoci v hmotné nouzi opravdu na místě konstatovat, že se jedná o nepojistný dávkový systém, a to o nepojistný systém který není neměnný. Přesněji řečeno je velmi proměnlivý“¹⁷*

2.1 HMOTNÁ NOUZE

V zákoně č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ani v jiném zákoně není pojem hmotná nouze výslovně definován. Předmětem úpravy tohoto zákona je poskytování pomoci při zajištění základních životních podmínek a poskytování základního poradenství při řešení hmotné nouze. Tímto zákon o hmotné nouzi naplňuje článek 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Životními podmínkami se rozumí biologické, psychické a sociální podmínky. Základním poradenstvím se rozumí základní informace osobám nacházejících se v nepříznivé situaci, zapříčiněné nedostatkem finančních a věcných prostředků. Do tohoto poradenství patří i předávání tiskopisů k příslušným žádostem o dávky pomoci v hmotné nouzi a vysvětlování všeho potřebného k jejich vyplnění a řádnému doložení všech potřebných dokladů.¹⁸

2.2 OKRUH SPOLEČNĚ POSUZOVANÝCH OSOB

Při posuzování, zda je osoba v hmotné nouzi či nikoliv může být osoba posuzovaná samostatně nebo společně s jinými osobami. Okruh společně posuzovaných osob je

¹⁷ BECK, Petr. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi ; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář, s. XIX. ISBN 978-80-7478-977-9.

¹⁸ Tamtéž, s. 3.

stanoven v zákoně 110/2006 Sb., o existenčním a životním minimu. Pro dávky hmotné nouze je důležité, které osoby v domácnosti společně žijí a společně hospodaří.

Společně se vždy posuzují: rodiče s nezletilými a nezaopatřenými dětmi, rodiče a zletilé děti (v případě, že zletilé děti ještě nemají své partnery a děti s kterými by tvořily vlastní společně posuzovaných okruh), manželé nebo partneři. Pak do skupiny společně posuzovaných osob patří ještě osoby, které společně používají byt (domácnost) pokud řádně nedoloží, že společně nežijí a neuhrazují společné náklady za domácnost.

Okruh společně posuzovaných osob se může v průběhu vyplácení dávek měnit, a pak je nutné dávky přehodnotit.¹⁹

Oprávněná osoba

Při podání žádosti je nutné v první řadě zjišťovat oprávněnost osob žádat si o dávky hmotné nouze. Mezi podmínky, které musí oprávněná osoba splňovat jsou:

- trvalý pobyt
- azyl nebo doplňková ochrana
- cizinec, který legálně bydlí a řádně pracuje v ČR (právo na základě mezinárodní smlouvy)
- občan členského státu EU, který je v ČR hlášen k pobytu déle než 3 měsíce – nebo jeho rodinný příslušník
- cizinec – rezident s povolením dlouhodobého pobytu, nebo jeho rodinný příslušník²⁰

Nezaopatřené dítě

Pro hmotnou nouzi se nezaopatřenost dítěte řídí zákonem 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Dle tohoto zákona je nezaopatřeným dítětem dítě, které do skončení povinné školní docházky, a pak nejdéle do věku 26.let a to v případě, že se soustavně

¹⁹ BECK, Petr. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář, s. 3. ISBN 978-80-7478-977-9.

²⁰ PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. Vyd. 2., dopl. a rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, s. 58-59. ISBN 978-80-7452-033-4.

připravuje na budoucí povolání, nebo v případě že se soustavně připravovat nemůže pro nemoc, úraz nebo dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Nezaopatřeným dítětem je i dítě po skončení povinné školní docházky, které je vedenou v evidenci uchazečů o zaměstnání a do 18. roku věku. Nezaopatřeným dítětem není dítě, které je poživitelem invalidního důchodu III. stupně.²¹

Osoba, která není v hmotné nouzi

Stav, kdy je osoba v hmotné nouzi se posuzuje jak u žadatele o dávku, tak u všech společně posuzovaných osob.

- I. osoba není v hmotné nouzi pokud
 - a) není v pracovním nebo obdobném vztahu, není osoba samostatně výdělečně činná, popřípadě z takového vztahu nemá příjem. Zde platí výjimka u:
 - osoby starší 68 let,
 - starobní důchodce,
 - invalidní osoby III. stupně,
 - nezaopatřené děti,
 - osoby, které jsou dočasně neschopnými,
 - poživitele příspěvku na péči II, III a IV stupně,
 - pobírá peněžitou pomoc v mateřství nebo rodičovský příspěvek
 - osobu, která nemá příjem, protože jí zaměstnavatel nevyplatil plat, či mzdu v termínu splatnosti
 - b) je v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla účast na programech Úřadu práce, či odmítla zaměstnání
 - c) se nesnaží zvýšit si příjem vlastním přičiněním
 - d) již byla udělena sankce, z důvodu neplnění řádné školní docházky dítěte, jehož je zákonným zástupcem,
 - e) která si přivodila pracovní neschopnost či úrat úmyslně, a proto ji nenáleží nárok na nemocenské dávky

²¹ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

- f) které byla dávka odejmuta z důvodu neplnění si povinností či dávka byla vyplacena neprávem
- II. Za osobu, která není v hmotné nouzi může určit orgán pomoci v hmotné nouzi i takovou osobu, jejíž sociální a majetkové poměry jsou takové, že náklady na živobytí a bydlení si může zajistit z vlastních prostředků

2.3 ŽIVOTNÍ MINIMUM, EXISTENČNÍ MINIMUM, PŘÍJEM

Životní minimum

Životní minimum stanoví zákon 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Dle tohoto zákona je životní minimum nezbytná hranice příjmů osob pro zajištění výživy a základních osobních potřeb. Zákon stanoví i výši částek a to:

- 3410,00 Kč pro jednotlivce
- 3140,00 Kč pro první společně posuzovanou osobu (v případě více SPO)
- 2830,00 Kč další SPO nad 15 let (pokud není nezaopatřeným dítětem)
- 2450,00 Kč pro nezaopatřené dítě ve věku od 15 let do 26 let
- 2140,00 Kč pro nezaopatřené dítě ve věku od 6 do 15 let
- 1740,00 Kč pro nezaopatřené dítě ve věku do 6 let²²

I to tomto zákoně se nezaopatřenost dítěte řídí zákonem 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Příklad výpočtu životního minima:

- A. V rodině žije nezaměstnaný otec, který je v evidenci uchazečů o zaměstnání se svou dcerou, která pobírá rodičovský příspěvek a vnučkou (2 roky). Otec jako první člen (nejstarší) má ŽM 3140,00 Kč, dcera jako další SPO 2830,00 Kč a vnučka 1740,00 Kč. Životní minimum této rodiny je $3140,00 + 2830,00 + 1740,00 = 7710,00$ Kč

²² Zákon 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

- B. Pokud by otec bydlel a hospodařil sám byla by částka jeho životního minima 3410,00 Kč. Dcera a vnučka bydlely samy, byla by jejich částka životního minima 3140,00 Kč + 1740,00 Kč = 4880,- Kč.

Stejně osoby jen je rozdíl ve společném hospodaření V prvním případě je částka životního minima 3410,00 Kč a ve druhém případě po sečtení obou okruhů společně posuzovaných osob dojdeme k částce 8290,00 Kč. Rozdíl činí 580,00 Kč.

A to je jeden z důvodů, proč se klienti snaží obelhat úřady a tvrdí, že nemají společné hospodaření. A i proto je nutné provádět sociální a místní šetření, která pomohou vyjasnit situaci.

Existenční minimum

Existenční minimum stanoví zákon 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Dle tohoto zákona je existenční minimum nezbytná hranice příjmů osob pro zajištění výživy a základních osobních potřeb **umožňující přežití**. Částka existenčního minima je 2200,00 Kč. Existenční minimum nelze využít u nezaopatřeného dítěte, osob starších 68 let a u osob invalidních ve III. stupni.²³

Od částky existenčního minima se odvíjí výpočet částky živobytí pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi.²⁴

Dle § 9 odst. 1 zákona 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu může vláda zvýšit nařízením od 1. ledna, a to podle skutečného růstu nákladů na výživu a na ostatní základní osobní potřeby.²⁵

Příjem

Příjem je jedna ze základních a nejdůležitějších veličin, které ovlivňují nárok a výši dávek pomoci v hmotné nouzi. Zákon 110/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi v § 9 stanovuje které příjmy a v jaké výši se započítávají do dávek. Ze 70 % se započítávají

²³ Zákon 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu.

²⁴ BECK, Petr. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář, s. 237. ISBN 978-80-7478-977-9.

²⁵ Zákon 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu

příjmy ze závislé činnosti a praxe studentů. Z 80 % se započítávají náhrady mzdy, podpora v nezaměstnanosti a důchody. Ostatní příjmy se započítávají 100 % např. výživné, přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příjmy z nájmu) Zákon uvádí i příjmy, které se do výpočtu dávek pomoci v hmotné nouzi nepočítají (např. dávky pěstounské péče, příspěvek na bydlení, příspěvek na péči, dávky pěstounské péče, daňový bonus, stipendia).²⁶

2.4 AKTUÁLNÍ KALENDÁŘNÍ MĚSÍC A ROZHODNÉ OBDOBÍ

Aktuální kalendářní měsíc je v případě nově podané žádosti měsíc, kdy byla žádost podána. V případě běžící žádosti je to kalendářní měsíc, ve kterém je dávka posuzována a stanovena její výše.

Rozhodným obdobím, ve kterém se zjišťuje příjem pro výpočet dávek:

- u jednorázových dávek je to období kalendářního měsíce, předcházející aktuálnímu kalendářnímu měsíci
- u opakujících se dávek v době podání žádosti, je to období tří kalendářních měsíců přecházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci.
- u opakujících se dávek v průběhu jejich poskytování je to kalendářní měsíc, předcházející aktuálnímu kalendářnímu měsíci

Pokud v případě podání žádosti alespoň u jedné ze společně posuzovaných osob dojde k podstatnému poklesu příjmu a tento podstatný pokles příjmu v aktuálním kalendářním měsíci trvá, je rozhodným obdobím aktuální měsíci, ve kterém k podstatnému poklesu příjmu došlo²⁷.

²⁶ Zákon 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

²⁷ Tamtéž.

3 DÁVKY POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

Tato kapitola má zevrubně přiblížit čtenáři dávky hmotné nouze, které vyřizují úředníci Úřadu práce ČR. Jejich práce je velmi náročná na čas a na psychiku. Na druhé straně je velmi málo celospolečensky ohodnocená. Úředníci pracují pod velkým tlakem. Na malých dislokovaných pracovištích, kde pracuje jen jedna pracovnice je agenda velmi rozsáhlá. Počty žádostí, které musí každý měsíc ve velmi krátkém čase vyhodnotit, aby klienti obdrželi své peníze v běžících dávkách. Dále je nutné vyhodnotit nově podané žádosti o dávky, zhodnotit majetek, provést sociální nebo místní šetření. Vyplatit klienty, kteří pobírají dávky v poukázkách, vést a uzavírat pokladny. V neposlední řadě vedení spisů, vypracování evidencí tabulek a statistik.

V řízení o dávkách v hmotné nouzi nejsou dané úplně pevné mantinely, jako je tomu například u dávek státní sociální podpory. U dávek pomoci v hmotné nouzi se velmi často využívá **správní uvážení** „*Za správní uvážení se považuje takový postup, kdy orgán pomoci v hmotné nouzi po zjištění skutkového a právního stavu má možnost volby mezi několika variantami svého postupu, přičemž všechny jsou legální., jde o zákonem dovolené samostatné uvažování orgánu pomoci v hmotné nouzi při rozhodování konkrétního případu*“.²⁸ Proto v mnoha případech zůstává konečné řešení na úředníkovi. Který k danému klientovi musí zjistit spoustu podkladů, skutečností. Klienti požadují vyšší dávky. Na druhé straně ostatní spoluobčané nás obviňují z toho, že vyplácíme našim klientům hodně peněz a že bez práce si žijí v pěkných podmínkách. Při sociálních šetření, které provádíme, ale tito spoluobčané, kdy by mohli právě do těchto případů zasáhnout, jsou najednou slepí a hluchí.

Dalším problémem je v poslední době zvyšující se agresivita klientů. Úřad práce se toto snaží eliminovat všemi možnými způsoby, ale někdy je to pro úřednice tak zatěžující na psychiku, že raději svá místa opouštějí. A právě u této agendy je fluktuace velmi nežádoucí, protože úředník by měl svého klienta co nejvíce znát, aby mohl jeho tíživou finanční i sociální situaci objektivně posoudit.

²⁸ BECK, Petr. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář, str.8. ISBN 978-80-7478-977-9.

Úřad práce v agendě hmotná nouze vyplácí **tři základní dávky**, mezi které patří příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. O všechny dávky se žádá na základě podání vyplněných žádostí doplněných potřebnými doklady k vyhodnocení nároku na dávku. Jsou to doklady týkající osobních údajů jako např. osobní doklady, doklady o pobírání důchodu, příjmů, pracovní smlouvy, studia apod., dále doklady týkající se bydlení jako např. nájemní, ubytovací smlouvy, úhrady energií apod., nebo doklady týkající se majetku osob jako např. vlastnictví nemovitostí, automobilů, účtů, pojištění spoření apod.

3.1 DOKLADY POTŘEBNÉ K VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTI

- Osobní údaje klienta a všech SPO – jedná se o doklady, které potvrzují totožnost klientů, doklady o pobírání jiných dávek, důchodů, výplatní pásky, vyživovací povinnost, pracovní smlouvy, neschopenky, hospitalizace, výkon trestu, studium apod.
- Údaje o majetku – výpisy z katastru nemovitostí, technické průkazy k automobilům, výpisy z účtů v bankách nebo stavebních spořitelnách, či z kapitálového pojištění
- Údaje o bydlení – nájemní nebo ubytovací smlouvy, evidenční listy bytu, doklady o úhradě elektřiny, plynu, vodného a stočného + roční rozpisy záloh

3.2 PŘÍSPĚVEK NA ŽIVOBYTÍ

Základní dávkou pomoci v hmotné nouzi je dávka příspěvek na živobytí. Je to dávka, která má zajisti v případě nepříznivé životní situace jedinci či okruhu společně posuzovaných osob příjem na úrovni životního minima (živobytí). Podmínkou pro nárok na dávku příspěvek na živobytí je, aby žadatel nebo společně posuzované osoby byly osobami v hmotné nouzi. V případě, že mezi společně posuzovanými osobami není

některá osoba v hmotné nouzi, počítá se její příjem, ale částka živobytí se u této osoby stanoví jen v poměrné části.²⁹

Částka výše živobytí může být zvýšena z důvodu dietního stravování osoby v hmotné nouzi, které vede ke zvýšeným nákladům na živobytí. Toto dietní stravování musí být potvrzeno odborným lékařem. Typ diety a výši o kterou je zvýšeno živobytí, je stanoveno vyhláškou č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Částka živobytí může být i snížena, a to z důvodu, že si klient neplní některé své povinnosti jako např. vyživovací povinnost, nevyužívá svůj majetek nebo si neuplatňuje svoje pohledávky. Dalším důvodem ke snížení živobytí je pobyt v nemocničním zařízení celý kalendářní měsíc.

Vzorec pro výpočet příspěvku na živobytí: $PNŽ = Ž - (P-ONB)$

Příspěvek na živobytí se rovná částce živobytí minus příjem snížený o odůvodněné náklady na bydlení. Přičemž odůvodněné náklady na bydlení se počítají do max. 30 % výše příjmu (35 % v hlavním městě v Praze).

Příklad: Okruh společně posuzovaných osob se skládá z druha a družky jejich 2 společných dětí a jednoho dítěte družky, které má z předchozího vztahu. Bydlí v nájemním bytě, kde jejich náklady na bydlení jsou 5000,00 Kč. Druh 35 let je v evidenci úřadu práce, má podporu v nezaměstnanosti ve výši 2520,00 Kč a má dluh na výživném 30000,00, družka 30 let pobírá rodičovský příspěvek 3800,00 Kč, děti jsou ve věku 1, 3, 7 let. Děti pobírají přídavek na dítě v částce 500,00 + 500,00 + 610,00 Kč a nejstarší dítě pobírá výživné od otce ve výši 1000,00 Kč. Částka živobytí bude: druh 2200,00 Kč (neplacení výživného, a tudíž pouze existenční minimum), družka 2830,00 (druhá dospělá osoba ze SPO), děti 1740,00 + 1740,00 + 2140,00 (dle věku dětí), to je celkem 10650,00 Kč. Příjem SPO činí 2016,00 (PvN ve výši 80%), 3800,00 (RP) + 1610,00 (PND) + 1000,00 (výživné), to je celkem 8426,00 Kč. Odůvodněné náklady na bydlení 30 % z 8426 činí 2527,00 Kč. Výpočet dávky tedy bude: 10650 – (8426-2527) = 4751,00 Kč.

²⁹ PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. Vyd. 2., dopl. a rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, s. 56. ISBN 978-80-7452-033-4.

3.3 DOPLATEK NA BYDLENÍ

Dávka doplatek na bydlení má spolu s příspěvkem na bydlení (dávka státní sociální podpory) pomoci řešit náklady na bydlení sociálně slabším jedincům a rodinám. Podmínkou pro nárok na doplatek na bydlení je nárok na příspěvek na živobytí. Dle zákona o pomoci v hmotné nouzi je ale možná výjimka, kdy nárok na doplatek na bydlení může mít i osoba, která nemá nárok na příspěvek na živobytí, ale její příjem a příjem společně posuzovaných osob nepřesáhl 1,3násobek životního minima osoby, nebo společně posuzovaných osob. V tomto případě je nutné přihlédnout k sociálním a majetkovým poměrům.

O doplatek na bydlení může žádat osoba, která má na byt platnou nájemní smlouvu, nebo je vlastníkem nemovitosti. V případech zvláštního zřetele, může mít nárok na tuto dávku i osoba užívající bydlení na základě jiné formy bydlení, a to ubytovny, domovy pro seniory, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem či chráněné bydlení. U jiných forem bydlení se zkoumají i standardy kvality bydlení. Ubytovny musí mít schválený provozní řád hygienickými stanicemi a klienti, kteří zde žijí a žádají o doplatek na bydlení musí mít souhlas obce.³⁰

Vzorec doplatku na bydlení: $DnB = (ONB - P\check{r}B) - (P\check{r}ijem + Pn\check{Z} - \check{Z}ivobyt\check{ı})$

Od odůvodněných nákladů na bydlení (nájemné, elektřina, plyn, voda, odvoz odpadu apod.) snížených o příspěvek na bydlení odečteme příjem zvýšený o příspěvek na živobytí a snížený o částku živobytí.

Příklad: Stejný okruh osob jako byl použit při výpočtu příspěvku na živobytí. Tento okruh společně posuzovaných osob nepobírá příspěvek na bydlení, jelikož v pronajatém bytě nemají trvalý pobyt, jelikož majitel toto nepovolil. Výpočet: $DnB = (5000,00 \text{ Kč} - 0,00 \text{ Kč}) - (8426,00 + 4751,00 - 10650,00) = 5000,00 - 2527,00 = 2473,00 \text{ Kč}$.

³⁰ KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015, s. 185. ISBN 978-80-245-2096-4.

3.4 MIMOŘÁDNÁ OKAMŽITÁ POMOC

Už samotný název této dávky vyjadřuje smysl, pro který je dávka poskytována. Osoba se dostane do mimořádné situace, kterou je nutné okamžitě řešit. V některých případech jako např. nákup předmětu dlouhodobé spotřeby je nutné provést místní šetření, zda je nákup předmětu opravdu nutný, zda není třeba jen oprava, nebo je možné předmět pořídit v bazarech či charitě. V těchto případech dojde k výplatě dávky, až po shromáždění všech podkladů. U některých dávek není nutné ani zjišťovat okruh společně posuzovaných osob např. hrozba vážné újmy na zdraví, nebo hrozba sociálním vyloučením.

Zákon rozlišuje šest situací pro mimořádnou okamžitou pomoc:

- hrozba vážné újmy na zdraví
- vážná mimořádná událost (požár, povodně, větrné pohromy apod.)
- úhrada nezbytného jednorázového výdaje (např. ztráta dokladů, úhrada nákladů na pořízení nových)
- náklady spojené s opravou nebo pořízením předmětu dlouhodobé potřeby (lednice, sporák, postel apod.)
- odůvodněné náklady spojené se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte (základní vybavení pomůckami při nástupu do školy apod.)
- ohrožení sociálním vyloučením
 - při návratu z výkonu trestu, vazby, zabezpečovací detence
 - po ukončení léčby chorobných závislostí, psychiatrické léčebny
 - u zletilých po ukončení pobytu v dětských domovech, pěstounské péče
 - u osob bez přístřeší³¹

3.5 FORMY POSKYTOVÁNÍ DÁVEK

Dávky hmotné nouze mohou být poskytovány v různých formách. Nejčastější je výplata poštovní poukázkou (složenkou) nebo na účet. Méně používaná forma je výplata v peněžní formě v české měně, která se používá nejčastěji u dávek mimořádné okamžité

³¹ Zákon 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

pomoci, kdy je potřeba, aby osoba obdržela peníze co nejdříve, a nelze použít pro výplatu typizované poukázky. Další formou, která je používána od září 2014, je výplata typizovanými poukázkami. Nejméně používanou formou je přímá úhrada výdaje či nákladu, která je využívána nejčastěji opět při mimořádné okamžité pomoci, a to při nákupech předmětů dlouhodobé potřeby, náklady související se vzděláním, nebo zájmovou činností.

Příspěvek na živobytí a mimořádná okamžitá pomoc se poskytuje v peněžní formě v české měně nebo věcné formě prostřednictvím typizovaných poukázek, popřípadě v obou formách. Doplatek na bydlení se poskytuje pouze v peněžní formě v české měně.

4 NEZAMĚŠTNANOST

Nezaměstnanost lze definovat jako stav trhu práce, kdy část práce schopného obyvatelstva se nemůže zapojit do pracovního procesu, nemůže najít pracovní uplatnění.

Do roku 1989 trh práce v ČR neexistoval, regulace zaměstnanosti byla založena na plánování pracovních sil. Po roce 1989 se stala nezaměstnanost realitou i v České republice.

Nezaměstnanost je nesporně jedním z nejdůležitějších problémů současného světa, představuje jeden z nejdiskutovanějších a také nejsledovanějších jevů tržního hospodářství. Většina vyspělých zemí rozvíjí aktivity na trhu práce, které bývají označovány jako politika zaměstnanosti. Tato politika má za úkol udržovat rovnováhu na trhu práce a omezovat nezaměstnanost. Je propojena s politikou regionální, hospodářskou a s obory sociální politiky.

Míra nezaměstnanosti je podíl osob v evidenci na ÚP oproti všech práce schopných obyvatel. Uvádí se v procentech.

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.

4.1 TYPOLOGIE NEZAMĚŠTNANOSTI

Nezaměstnanost lze rozdělovat mezi čtyři základní typy:

- **frikční nezaměstnanost**, se může označit za nezaměstnanost částečnou. Souvisí s tržní ekonomikou. Vzniká v průběhu života lidé mění zaměstnání, stěhují se, dochází k nezaměstnanosti dobrovolné a krátkodobé.
- **strukturální nezaměstnanost**, vzniká v souvislosti se strukturální změnou v ekonomice. Klesá poptávka po některých profesích, a naopak u některých poptávka stoupá. Trvá delší dobu než frikční nezaměstnanost. Je nejvíce ohrožující a často zakládá masovou nezaměstnanost.

- **cyklická nezaměstnanost**, nastává v době, kdy ekonomika klesá, dostává se do recese. Zvyšuje se i nezaměstnanost. Nezaměstnanost zasáhne všechna odvětví, proto není možné ani měnit kvalifikaci a přecházet na jiný druh práce. Cyklická nezaměstnanost souvisí s krátkodobými výkyvy v hospodářství.³²
- **Sezonní nezaměstnanost**, u oborů jako zemědělství a stavebnictví a je závislá na ročním období

Někdy je nezaměstnanost dělena i podle délky trvání, a dobrovolnosti a to na:

- **Krátkodobou**, netrvá déle než 12 měsíců.
- **Dlouhodobou**, trvá déle než 12 měsíců.
- **Velmi dlouhodobá**, trvá déle než 24 měsíců.³³
- **Dobrovolnou**, kdy je zkoumáno, zda osoba je nezaměstnaná dobrovolně, např. protože pracovat nechce, nebo shání práci v lepších sociálních nebo finančních podmínkách.
- **Nedobrovolnou**, kdy osoba pracovat chce, ale práci nemůže najít. Zde příčinou může být např. uzákoněná minimální mzda. Kdy lidé by rádi pracovali i za nižší mzdu, ale není to možné, jelikož by to bylo nezákonné.

4.2 DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI

Práce je pro člověka lidská přirozenost. Práce přináší člověku nejen obživu, materiální zajištění, ale dává mu pocit společenské užitečnosti a seberealizace. Neočekávaná ztráta zaměstnání, je velkým zásahem do života jednotlivců, ale i celých rodin. Trvá-li tento stav delší dobu, přináší důsledky jako ekonomické, tak i sociální.

➤ Ekonomické

Pro jednotlivce je to ztráta financí, snížení životní úrovně. Pro ekonomiku se jedná o zvýšení nákladů na výdeje na sociální dávky, zdravotnictví, následky kriminality.

³² BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), s. 82-87. ISBN 80-86429-16-4.

³³ PAVELKA, Tomáš, Tomáš LÖSTER, Petr MAKOVSKÝ a Jana LANGHAMROVÁ. *Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice*. Slaný: Melandrium, 2011, s. 14. ISBN 978-80-86175-76-8.

➤ Sociální

- Ohrožení sociálním vyloučením
- Zvýšená trestná činnost
- Psychické nemoci, drogy, závislosti
- Rozpady rodin
- Ztráta kvalifikace
- Ztráta pravidelného režimu
- Ztráta sociálních vazeb
- Zdravotní problémy

4.3 OHROŽENÉ SKUPINY NEZAMĚSTNANOSTÍ

Uplatnění na trhu práce má spoustu charakteristik např. vzdělání, věk, zdravotní stav, pohlaví apod. Některé skupiny lidí jsou vystaveny větším rizikům, že budou dlouhodobě nezaměstnaní, nebo že budou opakovaně nezaměstnanými. Právě na tyto skupiny se zaměřuje politika zaměstnanosti. Do těchto rizikových skupin můžeme zařadit:

- Matky s malými dětmi
- Ženy
- Mladí lidé do věku 30 let
- Starší lidé 50 let
- Zdravotně postižení lidé
- Nekvalifikovaní
- Romské etnikum³⁴

4.4 STÁTNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI V ČR

Státní politika zaměstnanosti v ČR je součástí sociální politiky státu. Jejím cílem je rovnováha na trhu práce. Politika zaměstnanosti se nevyvíjí samostatně. Je závislá na výkonnosti ekonomiky, strukturálních změnách v hospodářství, vývoji mezd, flexibilitě

³⁴ BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), s. 109-115. ISBN 80-86429-16-4.

pracovní síly, fluktuaci na mezinárodním trhu práce. Vykonavatelem této politiky jsou především úřady práce.

4.5 FUNKCE POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI

Politika zaměstnanosti má dvě základní funkce, a to pasivní politiku, která nabízí finanční prostředky, čímž jen zmírňuje následky výpadku příjmů. Naopak aktivní politiku, která má za úkol předcházet problémům na pracovním trhu.

➤ Pasivní politika zaměstnanosti

Jedná se o pasivní podporu nezaměstnaných, formou dávkových podpor úřadu práce, jde tedy o podporu finanční. Patří sem podpora v nezaměstnanosti, podpora při rekvalifikace, nebo dávky státní sociální podpory či pomoci v hmotné nouzi. Pasivní podpora nezaměstnaných je nezbytná, avšak sama o sobě neřeší podstatu nepříznivé situace.

➤ Aktivní politika zaměstnanosti

Hlavním úkolem aktivní politiky je tvorba nových pracovních míst na trhu práce, poradenská činnost, celoživotní vzdělávání, motivace zaměstnavatelů k vytváření nových pracovních míst. K tomu mají sloužit nástroje aktivní politiky:

- Rekvalifikace
- Investiční pobídky
- Veřejně prospěšné práce
- Společensky účelná pracovní místa
- Překlenovací příspěvek
- Příspěvek na zapracování
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program³⁵
- Poradenství
- Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením

³⁵PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. Vyd. 2., dopl. a rozš. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014, str. 106. ISBN 978-80-7452-033-4.

- Sdílené zprostředkování zaměstnání
- Cílené programy k řešení zaměstnanosti³⁶

³⁶ KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015, s.115. ISBN 978-80-245-2096-4.

5 VZDĚLÁVÁNÍ NEZAMĚSTNANÝCH

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti se věnují pobočky Úřadu práce celoživotnímu vzdělávání dospělých. Důraz je hlavně kladen na informace o pracovních příležitostech, rozvoj rekvalifikace a pomoc dlouhodobě nezaměstnaným.

Zákon o zaměstnanosti vymezuje pojem rekvalifikace takto: „*Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace, včetně jejího udržování, nebo obnovování. Za rekvalifikaci se považuje získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických znalostí a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání*“³⁷

Rekvalifikace mohou provádět pouze akreditovaná vzdělávací zařízení. Za určitých podmínek dohodnutých s Úřadem práce, může rekvalifikaci provádět i sám zaměstnavatel, pokud chce zvýšit kvalifikaci a efektivnost svých zaměstnanců.³⁸

5.1 DRUHY REKVALIFIKACÍ

➤ Klasická rekvalifikace

Je určena pro uchazeče o zaměstnání i pro zájemce o zaměstnání. Účastník rekvalifikace, pro dobu jejího trvání má nárok na podporu při rekvalifikaci, a je možné hradit i některé výdaje spojené s jejím absolvováním jako např. jízdné.

³⁷ Zákon o zaměstnanosti, § 108.

³⁸ KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015, s. 116. ISBN 978-80-245-2096-4.

➤ **Zvolená rekvalifikace**

Tuto rekvalifikace lze jako při klasické rekvalifikaci hradit jak uchazeči o zaměstnání, tak i zájemci o zaměstnání. Není zde však nárok na podporu při rekvalifikaci, ani náklady s ní spojené. Hrazen je jen tedy jen kurz. Zájemce o rekvalifikaci si ji zařizuje sám, podmínkou je, že vzdělavatelem je akreditované vzdělávací zařízení. Na jednoho uchazeče je určen finanční limit, takže je možné, že zájemce může absolvovat i více rekvalifikací, pokud se vejde do finančního limitu.

➤ **Zaměstnanecká rekvalifikace**

Jedná se o rekvalifikaci přímo u zaměstnavatele, jak již bylo uvedeno. Jelikož, ale zaměstnavatel si má prioritně hradit zaměstnávání svých zaměstnanců sám, jedná se spíše o specifické případy, které musí být náležitě odůvodněné. Zaměstnancům nárok na příspěvek při rekvalifikaci nenáleží.³⁹

5.2 PODMÍNKY PRO ZAŘAZENÍ FYZICKÉ OSOBY DO REKVALIFIKAČNÍHO KURZU

- Být v evidenci Úřadu práce jako uchazeč nebo zájemce o zaměstnání
- Být zdravotně způsobilý pro absolvování kurzu a pro výkon nové profese
- Mít odpovídající vstupní kvalifikační předpoklady pro daný rekvalifikační kurz a pro výkon profese, na kterou se rekvalifikuje
- Rekvalifikace musí být potřebná – dosavadní kvalifikace uchazeče nebo zájemce o zaměstnání neumožňuje získání vhodného pracovního místa
- Rekvalifikace musí být účelná – po ukončení rekvalifikace je reálná šance získat zaměstnání⁴⁰

Výběru zájemců o účast v rekvalifikaci předchází profesně-poradenský pohovor, který provádí útvar zaměstnanosti kontaktního pracoviště Úřadu práce. Tento útvar také podává návrh na zařazení do rekvalifikace referátu zprostředkování a poradenství Úřadu

³⁹ KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015, s. 116. ISBN 978-80-245-2096-4.

⁴⁰ <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/rekvalifikace>

práce. Konečné stanovisko k návrhu na zařazení do rekvalifikace má tento referát. K podpisu dohod jsou uchazeči/zájemci o zaměstnání zařazení do rekvalifikačních kurzů pozváni útvarem zaměstnanosti kontaktních pracovišť nebo referátem zprostředkování poradenství Úřadu práce.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na analýzu vývoje dávek hmotné nouze v okrese Plzeň – sever v letech 2013 až 2016. Autorka práce zvolila metodu kvantitativního výzkumu – obsahovou analýzu, kdy zanalyzovala statistická data získaná na ÚP ČR na krajské pobočce Plzeň z oddělení nepojistných sociálních dávek a na oddělení trhu práce, nebo z údajů Českého statistického úřadu.

Statistická data poté doplnila kazuistikami z vlastní praxe. Případová studie tzv. kazuistika je velmi využívána v sociální práci. Jedná se o detailní popis konkrétního případu, popis klientovy životní situace a prostředí, ve kterém se nachází, i jeho přístup ke své situaci.

6 ANALÝZA STATISTICKÝCH DAT

Tato kapitola analyzuje vývoj dávek hmotné nouze, porovnává s údaji statistik nezaměstnanosti v okrese Plzeň – sever. Dále se věnuje i statistikám rekvalifikací v daném okrese. Statistická data byla získána z pobočky ÚP ČR.

V průběhu získávání podkladů pro svoji práci autorka zjistila, že ÚP ČR oddělení nezaměstnanosti a trhu práce nevede žádné statistiky, ve kterých by sledovala odděleně klienty hmotné nouze.

6.1 HMOTNÁ NOUZE A JEJÍ VÝVOJ V LETECH 2013-2016

Oddělení hmotné nouze ÚP ČR kontaktní pracoviště Plzeň – sever má čtyři pracoviště. Pracoviště v Plzni, Nýřanech, Plasích a Kralovicích.

Každé pracoviště má svá specifika. Úřednice v Plzni vyřizují dávky klientům, kteří bydlí v obcích okresu Plzeň – sever, které těsně sousedí s Plzní. Mají hodně klientů, kteří jsou osobami bez přístřeší. Dříve pracovali v Plzni, a tak se tam i dlouhodobě zdržují i

když jsou již dlouhodobě nezaměstnaní. Vracet do svých obcí se nechtějí, nebo nemají kam.

V Nýřanech je zastoupena velká skupina obyvatel Romů, kteří zde dříve pracovali v dolech. Po uzavření těchto provozů se s těchto obyvatel stali problémoví klienti závislí na dávkách hmotné nouze. Nyní je zde zase více pracovních příležitostí, protože je v těsné blízkosti dálnice a staví se zde nové podniky, situace se obrací k lepšímu.

V Plasích a Kralovicích je naopak příležitostí velmi málo, protože zde nejsou větší podniky. Jedná se o oblast na nejsevernějším okraji okresu. Lidé zde dříve pracovali v zemědělství. Proto je tu stále jádro klientů, kteří jsou na dávkách již dlouhou dobu.

Tabulka 1 : Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 až 2016

	2013	2014	2015	2016
PNŽ	8 068	8 375	8 213	6 643
DNB	2 502	2 409	2 352	2 551
MOP	279	288	245	345
Celkem	10 849	11 072	10 810	9 539

Zdroj: vlastní⁴¹

Tabulka 2: Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 – 2016 v Kč

	2013	2014	2015	2016
PNŽ	31 403 099	32 827 540	27 361 083	23 523 284
DNB	8 932 778	8 403 492	8 991 644	10 638 879
MOP	438 228	563 741	477 881	816 095
Celkem	40 774 105	41 794 773	36 830 608	34 978 258

Zdroj: vlastní⁴²

⁴¹ Autorka práce, 2017.

⁴² Tamtéž.

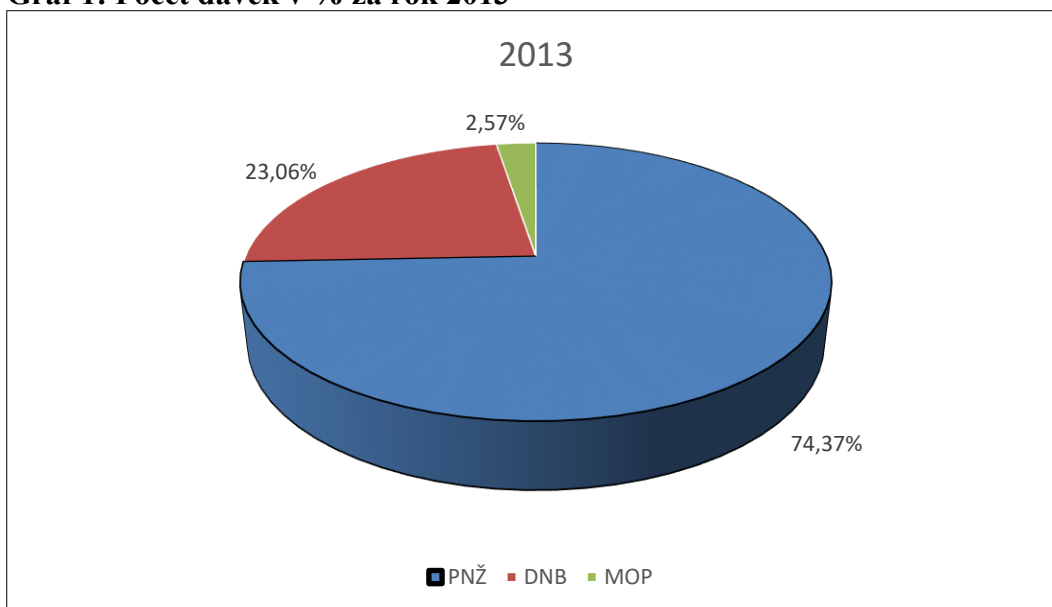
Tabulka č. 1 s tabulkou č. 2 a následně znázorňují vývoj dávek v hmotné nouzi v letech 2013 – 2016 v okrese Plzeň - sever.

Z těchto údajů vyplývá, že hlavní dávkou, která je v hmotné nouzi vyplácena je příspěvek na živobytí. Tato dávka má zaručit klientovi finanční prostředky na obživu, zajistit finanční prostředky na stravu, ošacení apod. Další dávkou v pořadí je dávka doplatku na bydlení, která má zajistit úhradu nákladů na bydlení, tato dávka je nižší hlavně proto, že tato dávka není jediná ze systému nepojistných dávek, protože bydlení mohou klienti řešit i dávkou příspěvek na bydlení, který vyplácí oddělení státní sociální podpory.

Nejnižší počet dávek vyplácených jsou dávky mimořádné okamžité pomoci. Již z jejich názvu je patrné, že tyto dávky nejsou běžnými dávkami a vyplácí se v případě, že klient se dostal do mimořádné situace, kterou je nutno vyřešit.

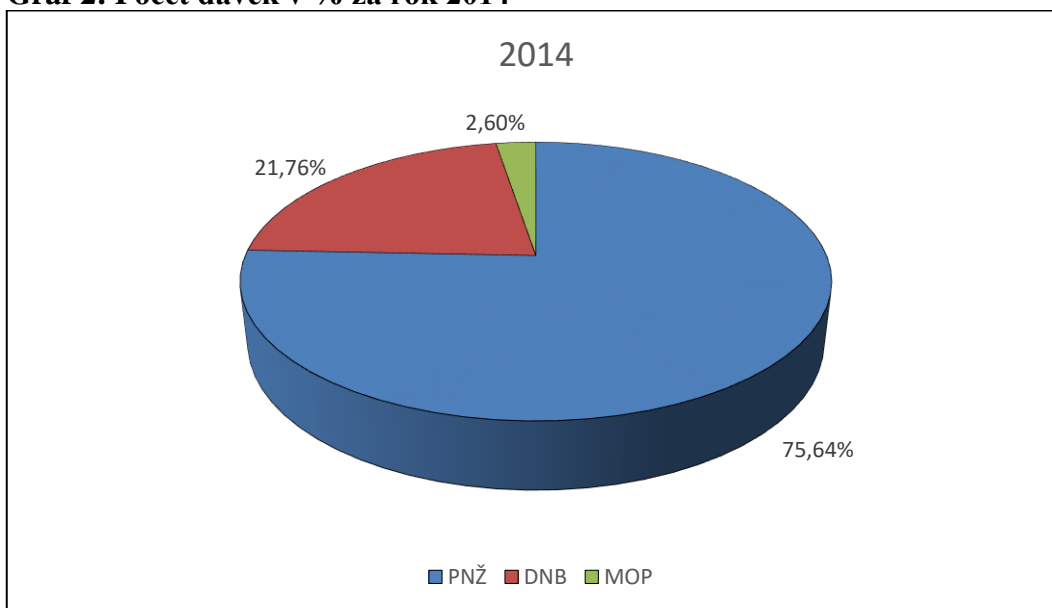
Následující grafy č. 1 až 4 vyjadřují vyplacené jednotlivé dávky procentuálně z celkového množství vyplácených dávek. Z uvedených grafů vyplývá, že v celém sledovaném období se poměr vyplácených dávek nemění a zůstává ve stejném pořadí. PnŽ se pohybuje v rozmezí 69,64% až 75,98%, DnB 21,76 % - 26,74% a MOP 2,27 – 3,62% z celkového počtu vyplácených dávek.

Graf 1: Počet dávek v % za rok 2013

Zdroj: vlastní⁴³

Graf 2: Počet dávek v % za rok 2014

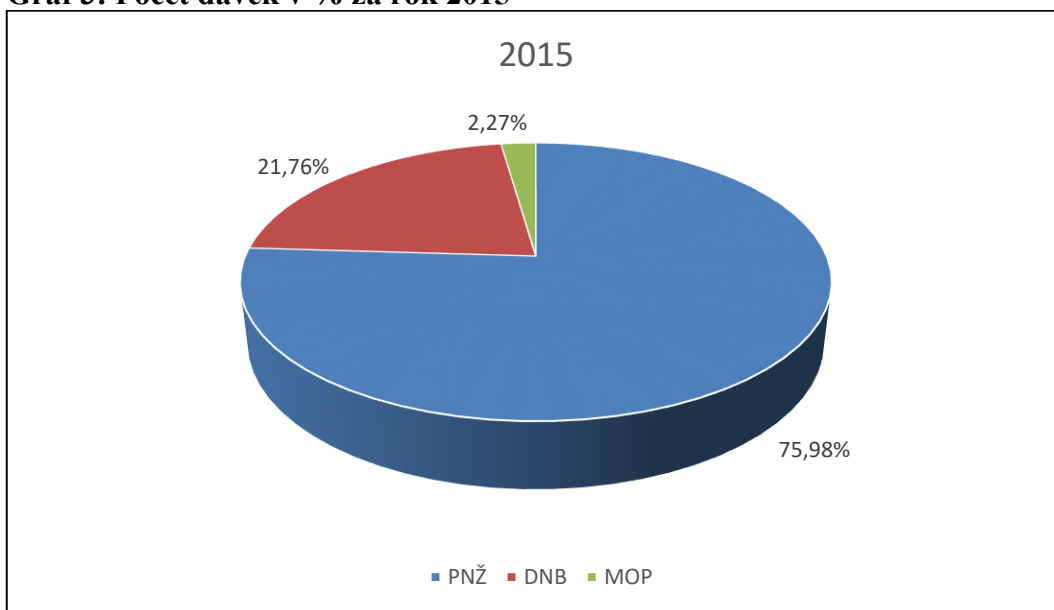

Zdroj: vlastní⁴⁴

⁴³ Autorka práce, 2017.

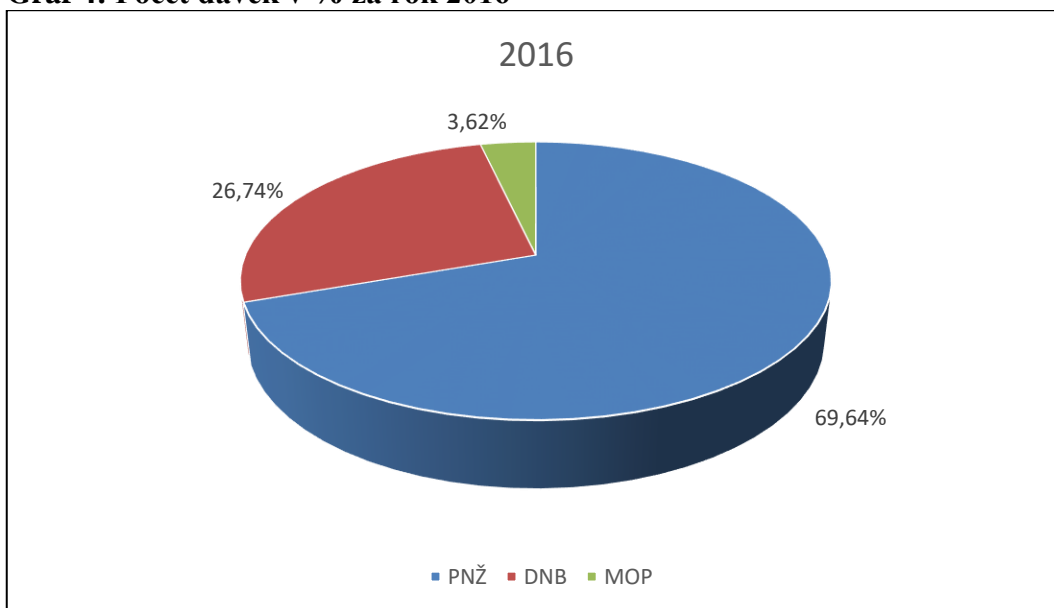
⁴⁴ Tamtéž

Graf 3: Počet dávek v % za rok 2015

Zdroj: vlastní⁴⁵

Graf 4: Počet dávek v % za rok 2016

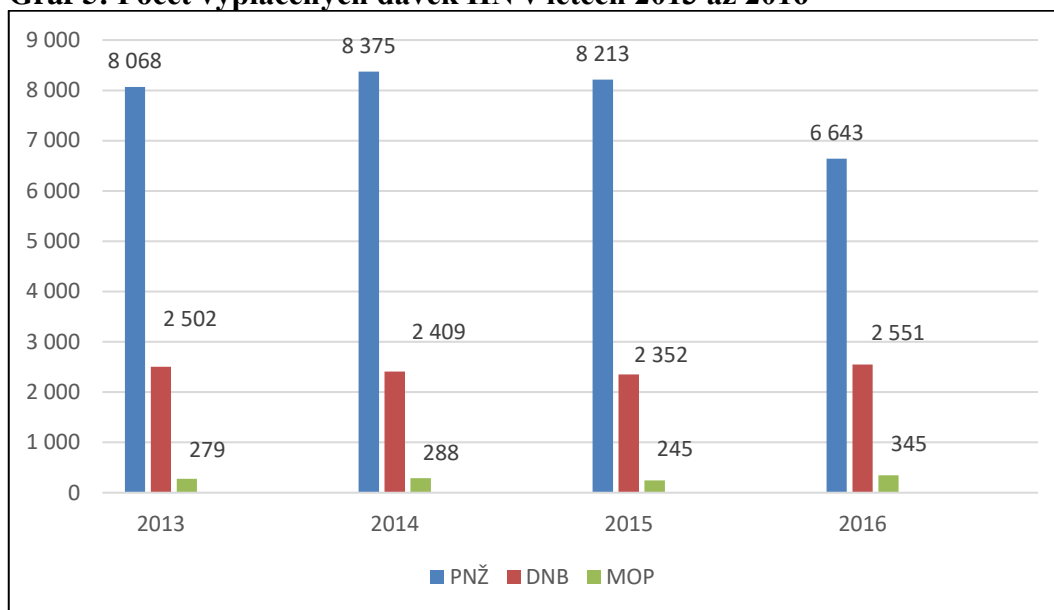

Zdroj: vlastní⁴⁶

⁴⁵ Autorka práce, 2017.

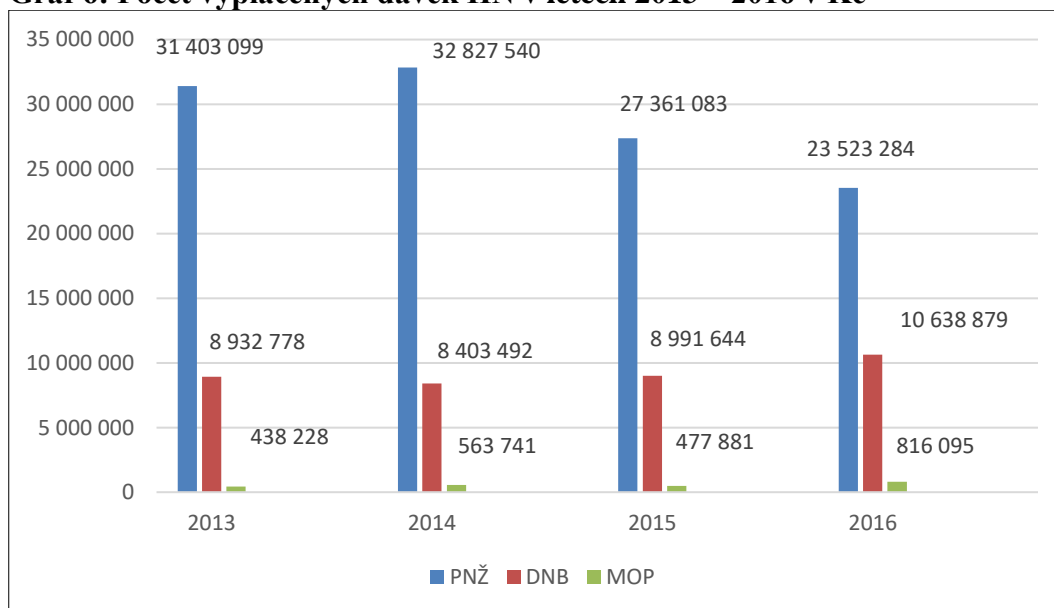
⁴⁶ Tamtéž.

Graf 5: Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 až 2016

Zdroj: vlastní⁴⁷

Graf 6: Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 – 2016 v Kč

Zdroj: vlastní⁴⁸

⁴⁷ Autorka práce, 2017.

⁴⁸ Tamtéž.

Grafy č. 5 a č. 6 graficky znázorňují celý vývoj dávek v počtech a korunách v letech 2013 až 2016.

V roce 2013 byl vývoj dávek hmotné nouze hlavně ovlivněn pokračující ekonomickou recesí. Důvodem byl přibývajících počet uchazečů o zaměstnání a horší příjmové situace domácností. S přibývajících nezaměstnanými přibyly i osoby bez přístřeší. Hlavně klienti, kteří dříve pracovali v podnicích a bydleli na ubytovnách a neměli svůj trvalý domov, se náhle ocitli i bez ubytování. Nejvíce takových bylo v okolí krajského města Plzně, tedy v jižní části okresu Plzeň – sever.

V roce 2014 došlo k zastavení ekonomické recese. Počet nezaměstnaných klesl, ale v dávkách hmotné nouze se to začalo projevovat až v roce 2015. Proto v roce 2014 dochází ještě k mírnému nárůstu vyplacených dávek, a to hlavně PnŽ.

Rok 2015 byl v dávkách hmotné nouze ovlivněn nejen ekonomickou situací v České republice, ale i změnami v zákoně 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. V oblasti bydlení došlo k novele zákona, kdy je nutné, aby ubytovny, kde bydlí klienti na dávkách hmotné nouze měly schválené standardy bydlení a klienti, kteří nemají v obci trvalý pobyt musí obdržet souhlas obce s ubytováním. V případě, že ubytovny standardy nesplňují nebo obec nedá souhlas, musí si klienti hledat jiné bydlení. Nebo nemají nárok na dávku na bydlení. Proto některé dávky doplatku na bydlení musely být pozastaveny, nebo ukončeny. Klienti, kteří obývali jiný než obytný prostor, nebo objekty k rekreaci v případě nesplnění standardů museli vyměnit bydlení, za nové. U některých, kteří bydlení změnili došlo ke zvýšení nákladů na bydlení, proto se i v roce 2015 začínají navyšovat částky vyplacených dávek doplatku na bydlení.

V roce 2016 došlo k viditelnému snížení dávek hmotné nouze, a to příspěvku na živobytí, který se snížil oproti roku 2015 o 19,12 %. K nárůstu počtu vyplacených dávek o 4,98 % došlo u doplatku na bydlení, což lze vysvětlit zejména zkvalitněním sociální práce s klienty, kdy došlo ke snížení počtu osob bez přístřeší. Tyto osoby byly umístěny hlavně do ubytoven, čímž došlo ke zvýšení doplatků na bydlení. Jelikož na ubytovny nelze využít dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení, je tedy úhrada řešena doplatkem na bydlení. Dalším důvodem může být i průběžné zvyšování nákladů na bydlení, více osob není schopno splácet náklady na bydlení. Ti, kdo nemohou mít trvalý

pobyt opět nemohou žádat dávku státní sociální podpory a žádají o doplatek na bydlení, tedy dávku hmotné nouze. K navýšení došlo i u dávek Mimořádné okamžité pomoci, která byla ovlivněna především zavedení pomoci při úhradě kaucí na nájemné, což bylo zavedeno hlavně z důvodu, aby rodiny s dětmi se dostaly z ubytoven a našly si bydlení v nájemních bytech.

6.2 REKVALIFIKACE

Celoživotní vzdělávání je jednou z cest, jak si může člověk zvýšit šanci na získání zaměstnání. V tomto případě pomáhá ÚP ČR lidem různými formami rekvalifikací.

Tabulka č. 3: Počet kurzů a počet uchazečů v dotovaných a zvolených rekvalifikacích

	2013	2014	2015	2016
Počet kurzů	132	117	111	73
Účastníci dotované rekv.	392	284	202	137
Účastníci z zvolené rekv.	40	40	49	48
Celkem účastníci	432	324	251	185

Zdroj: vlastní⁴⁹

Tabulka č. 3 zobrazuje údaje o uskutečněných počtech rekvalifikačních kurzů a počty účastníků rekvalifikací na okrese Plzeň - sever.

Rekvalifikace jsou rozděleny na dotované a zvolené. Dotovaná rekvalifikace, nebo-li rekvalifikace plně zabezpečená ÚP ČR. V případě, že klient je do této rekvalifikace zapojen může pobírat podporu při rekvalifikaci, a může obdržet proplacení výdajů spojených s touto rekvalifikací jako např. příspěvek na jízdné. U zvolené rekvalifikace je možné, že klient si najde rekvalifikaci sám. Tento kurz musí být komisí Úřadu práce ČR schválen, ale účastník nemá nárok na žádné další úhrady, uhrazeno je pouze kurzovné. Toto je problém obzvlášť pro klienty hmotné nouze, kteří nemají finanční prostředky na

⁴⁹ Autorka práce, 2017.

to, aby takové kurzy absolvovali, jelikož režie spojená s absolvováním kurzu je pro ně nákladná.

Největší počet kurzů a absolventů těchto kurzů bylo v roce 2013, bylo to zapříčiněno vysokým počtem nezaměstnaných. Kdo ztratil práci a chtěl pracovat, snažil se najít uplatnění i v jiných oborech. Jak se snižoval počet nezaměstnaných, tak se snižoval i zájem o rekvalifikační kurzy.

Rekvalifikační kurzy, které krajská pobočka ÚP ČR v Plzni realizovala a kterých se mohli účastnit i nezaměstnaní z okresu Plzeň – sever, dotované kurzy:

- Příprava pokrmů studené kuchyně
- Příprava teplých pokrmů
- Složitá obsluha hostů
- Asistent/ka, sekterář/ka
- Účetnictví a daňová evidence s využitím výpočetní techniky
- Mzdové účetnictví s využitím výpočetní techniky
- Personalistika
- Základy podnikání
- Základy obsluhy osobního počítače
- Počítačová gramotnost (dle sylabů ECDL Core)
- Pracovník v sociálních službách
- Kvalifikační kurz pro pracovníky v sociálních službách
- Strážný
- Skladník
- Obsluha motorové řetězové pily a křovinořezu
- Obsluha elektrovozíku a motovozíku (vysokozdvíhový volantový do 5 tun)
- Kurz svařování podle ČSN050705-ZK 135
- Prodavač

Největší zájem mezi uchazeči je o rekvalifikační kurzy

- Rozšíření řidičského oprávnění
- Profesní průkazy

- Pracovníci v sociálních službách
- Obsluha elektrovozíku a motovozíku
- Základy obsluhy PC
- Kurzy svařování

Kromě rekvalifikací klienti hmotné nouze, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní absolvují JOB cluby, což je skupinové poradenství, které má pomoci získat orientaci na trhu práce, naučit se dovednosti a techniky v hledání zaměstnání. Např. napsat životopis, vyhledat si volná místa pomocí internetu apod. Naučí se i základy chování a jednání při přijímacích pohovorech. Někteří klientům to pomůže zvýšit si sebedůvěru a schopnost při prezentaci na trhu práce. Ale určitě jsou i tací, kteří to berou jako povinnost, aby nebyli vyřazeni z evidence ÚP ČR.

6.3 NEZAMĚŠTNANOST V OKRESE PLZEŇ - SEVER

Tabulka č. 4: Nezaměstnanost Plzeň-sever v letech 2013 - 2016

	2013	2014	2015	2016
Počet uchazečů	3 222	2906	2 238	1 913
Podíl nezaměstnaných osob	6,08%	5,52%	4,30%	3,68%

Zdroj: Český statistický úřad⁵⁰

Hlavní příčina nezaměstnanosti v okrese Plzeň – sever je nesoulad mezi poptávkou po pracovní síle a nabídkou. ÚP ČR registruje nedostatek kvalifikované pracovní síly hlavně v technických profesích, což se týká hlavně oblastí kolem D5 a krajského města Plzně, kde je nevíce pracovních příležitostí.

Další příčinou je velká rozlehlost okresu. V odlehlých částech okresu na severním okraji Plzeňského kraje oblast Kralovicko, Manětínsko nebo Útersko se nachází řada

⁵⁰ Český statistický úřad. *Krajská správa ČSÚ v Plzni. Okres Plzeň-sever* [online]. 2017, 4.4. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/plzen_sever1

malých obcí. Obyvatelé těchto obcí mají velmi malou možnost dopravy do zaměstnání, a hlavně na třísměnné provozy. V těchto oblastech je jedna z největších nezaměstnaností v okrese.

Jedná se převážně o zemědělské oblasti. Nejsou zde žádné větší zaměstnavatelé. V těchto oblastech pracovali dříve obyvatelé z větší části v zemědělských družstvech či státních statcích a státních lesích. Některé provozy zanikly úplně, nebo omezily výrobu, snížily počty zaměstnanců.

V neposlední řadě je třeba zmínit další, v podstatě obecné, příčiny nezaměstnanosti. V první řadě je to zneužívání nekolidujícího zaměstnání a celkově práce na černo. V druhé řadě skutečnost, že některým uchazečům pobírající nepojistné sociální dávky se nevyplatí pracovat a dojíždět za zaměstnáním do vzdálenějších míst okresu. Jejich mzda poté co odečtou náklady na dojíždění je nižší než pobírané dávky. Zejména pokud je rodina vícečlenná.

Naopak zaměstnavatelé často bezdůvodně odmítají zaměstnávat, pro pracovní trh stále perspektivní, zaměstnance z věkové kategorie nad 50 let. Přitom tito pracovníci mají před sebou ještě zhruba 15 let aktivního pracovního života.

6.4 ZÁVĚREČNÁ ANALÝZA STATISTIK

Z předložených statistik vyplývá, že vývoj hmotné nouze závisí na ekonomice státu. Proto v letech 2013–2014 narůstal počet klientů hmotné nouze i částky vyplácené na dávkách. Změna trendu vývoje ekonomiky byla zaznamenána i v oblasti sociálních dávek. V roce 2015 se snížil počet vyplácených dávek příspěvku na živobytí a v roce 2016 klesl dokonce o 20 % oproti předcházejícímu roku.

Naopak dávky doplatek na bydlení v roce 2016 zaznamenaly mírný nárůst ovlivněný zvyšováním nákladů na bydlení a snahou sociálních pracovníků dostat co nejvíce lidí z ulic na ubytovny.

Z analýzy dat vyplynulo, že vývoj hmotné nouze velmi souvisí i s vývojem zaměstnanosti. Snižují-li se počty nezaměstnaných, snižuje se i klientů na hmotné nouzi.

Analýzou dat z rekvalifikačních kurzů bylo zjištěno, že v průběhu ekonomické recese, když lidé přicházeli o zaměstnání se snažili změnou kvalifikace zajistit si nové zaměstnání. V letech 2015 a 2016, kdy se snížili počty nezaměstnaných ubylo, i lidí žádajících o rekvalifikace.

Co je stejné pro zaměstnanost i hmotnou nouzi, je to že na dávkách a v evidenci uchazečů o zaměstnání zůstávají dlouhodobě nezaměstnaní. Mnozí z nich si nemohou najít práci z důvodu vysokého věku nebo nízkého vzdělání. Ale jsou zde klienti, kteří si práci nehledají záměrně, jelikož jim vyhovuje být na sociálních dávkách.

Již v úvodu bylo napsáno, že hmotná nouze vychází z principu, že osoba, která pracuje se má mít lépe než ta, která nepracuje. Toto ale vždy neplatí. Lidé, kteří své pracovní návyky ztratili se k nim špatně vrací zpět.

Na kontaktním pracovišti, kde autorka pracuje je největší problém, že v místě je málo pracovních míst, špatná dopravní dostupnost z odlehlých obcí.

V únoru 2017 vešla v platnost novela zákona o pomoci v hmotné nouzi o výkonu veřejné služby. Dlouhodobí klienti si mohou zvýšit svůj příjem při odpracování více než 30 hodin při výkonu veřejné služby. Cílem zavedení veřejné služby bylo klienty motivovat ke změnám své situace. První zkušenosti ukazují, že někteří dlouhodobě nezaměstnaní si raději našli práci sami, aby nemuseli vykonávat veřejnou službu.

7 KAZUISTIKY

Jako výzkumný vzorek si autorka vybrala klienty ze své praxe. Zaměřila se klienty, kteří dávky pobírají delší dobu. Vybrala si klienty, kteří mají snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním i ty klienty, kteří tuto snahu nemají. Další skupinou jsou klienti, kteří potřebují vyřešit naléhavou pomoc při ztrátě zaměstnání, požádají si o dávky hmotné nouze, pobírají krátkodobě a opět se vrací do zaměstnání. Tyto krátkodobé klienty kazuistikách autorka nezaznamenávala.

7.1 KAZUISTIKA 1 - PANÍ A. 52 LET

Paní A. má manžela a tři syny. Žijí na samotě uprostřed lesů na úplném okraji okresu Plzeň – sever. Dostupnost do zaměstnání, školy, lékaři je velmi komplikovaná. Dle šetření na místě nemají žádný majetek, kterým by si zvýšili svůj příjem. Vlastní rodinný domek, který jim byl převeden z vlastnictví lesů, splácí hypotéku na úhradu domku.

Paní A. pobírá dávku PnŽ od roku 2010. Původně tuto dávku vyřizoval Městský úřad v Kralovicích od roku 2012 byla dávka převedena na Úřad práce ČR oddělení hmotné nouze. Úhradu bydlení řeší z vlastních prostředků a s pomocí dávky státní sociální podpory – příspěvek na bydlení.

Paní A. v roce 2009 a v roce 2011 vykonávala veřejné práce u obce, manžel pobírá starobní důchod. Dvě děti se již osamostatnily a nyní v okruhu společně posuzovaných osob je s rodiči již jen nejmladší syn, který ještě studuje.

Paní A. pravidelně navštěvuje ÚP ČR kontaktní pracoviště a je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání. Má zdravotní omezení, dokládá nutnost dietního stravování, a tudíž je pro ni horší uplatnění na trhu práce. Doklady, které paní Alena k dávkám dokládá má vždy vzorně zpracovány a připraveny. Je velmi šikovná na administrativu. Proto si hledá podobnou práci, kterou by mohla vykonávat při svém zdravotním stavu, a však nemá na tuto činnost dostatečné vzdělání.

V průběhu pobírání dávek hmotné nouze první syn dostudoval v roce 2013 a v místě studia si našel zaměstnání. Osamostatnil se a založil vlastní rodinu. V roce 2014 ukončil studium i prostřední syn. Zaevidoval se na ÚP jako uchazeč o zaměstnání. Byla mu nabídnuta rekvalifikace, kterou přijal. Úspěšně ukončil svářečský kurz. Na základě nově získané kvalifikace si již během kurzu zajistil místo v podniku ZT Metal. Jelikož jeho bydliště je pro třísměnný provoz mimo dosah veřejné dopravy, zajistil si ubytování mimo rodinu a také se osamostatnil.

Vlastní interpretace – v této kazuistice je popsán případ, kdy rodina se třemi dětmi pobírá dávky hmotné nouze, jelikož její příjem není dostatečný. Děti studují a z důvodu místa svého bydliště je pro ně obtížné sehnat zaměstnání. A proto pokud některé z dětí si práci najde tak odchází z domova. U prostředního syna je dobře vidět, že v případě dobře zvolené rekvalifikace je možné rozšířit kvalifikaci a uplatnit se na trhu práce. Dá se předpokládat, že stejnou cestou půjde i nejmladší syn, který je v posledním ročníku střední průmyslové školy. U paní A. se v rámci nově zavedené veřejné služby rýsuje práce, kdy na svém příslušném obecním úřadě, by vypomáhala s administrativou. Byla by pro ni vhodná rekvalifikace, ale na všechny obory s administrativou, které s v rekvalifikacích nabízejí musí mít alespoň středoškolské vzdělání, které paní A. nemá. Všichni členové této rodiny mají snahu se uživit vlastním příjmem. V případě, že se osamostatní i poslední syn, je možné že příjem manželů bude dostačující a ukončí pobírání dávek hmotné nouze.

7.2 KAZUISTIKA 2 – PANÍ P. 38 LET

Paní P. žije se svými dvěma dětmi v malé vesničce na okraji okresu Plzeň – sever. Mladší dcera navštěvuje základní školu a syn studuje 2. ročník gymnázia. Paní P. si podala žádost na ÚP ČR o dávky hmotné nouze v roce 2011. Původně tuto dávku vyřizoval Městský úřad v Kralovicích od roku 2012 byla dávka převedena na Úřad práce ČR oddělení hmotné nouze. Úhradu bydlení řeší z vlastních prostředků a s pomocí dávky státní sociální podpory – příspěvek na bydlení. Bydlí ve vlastním domku, který ji darovali rodiče a ve kterém bydleli dříve její prarodiče.

Paní P. je rozvedená, na děti má stanovené výživné, které otec dětí nehradí. Vymáhání výživného řešila podáním trestního oznámení na Policii ČR, ale jelikož otec dětí se zdržuje mimo Českou republiku a neudal nikde svoji novou adresu, případ byl zatím odložen. Paní P. je tedy bez příjmu a děti pobírají dávku státní sociální podpory – přídavek na dítě.

Jelikož v době po rozvodu byly děti malé a příležitost zaměstnání v blízkosti bydliště nebyla a na směny nemohla paní P. z důvodu péče o děti pracovat byla vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání. V letech 2013–2015 studovala dálkově střední školu se zaměřením na výpočetní techniku. V roce 2016 si požádala o rekvalifikační kurz asistentka/ sekretářka.

Po absolvování kurzu jí bylo nabídnuto místo asistentka vedoucího provozu v dřevozpracujícím podniku, nedaleko bydliště. Jelikož zaměstnání bylo pouze na jednu směnu a děti jsou již větší paní P. mohla toto místo přijmout na zkoušku. Původně paní P. pracovala na DPP a od listopadu 2016 již na hlavní pracovní poměr. Na základě vyšších příjmů byla dávka paní P. ukončena.

Vlastní interpretace – v této kazuistice je popsán kladný přístup klientky k hledání zaměstnání pomocí zvýšení vlastní kvalifikace. Velkou motivací pro klientku byla zodpovědnost za děti. Jejím hlavním úkolem ve výchově dětí je, aby si udělaly školy a dosáhly vyššího vzdělání. Proto syna podpořila ve výběru gymnazijního vzdělání. Největší problém v tomto případě je péče o děti, a odlehlost místa bydliště od většího města a možnosti práce pro matku s malými dětmi. Což se jí s novým zaměstnáním podařilo vyřešit.

7.3 KAZUISTIKA 3 – PAN F.

Pan F. je svobodný. Je společně posuzovaný s přítelkyní a 3 dětmi. Dávky hmotné nouze pobírá od roku 2013. Za tuto dobu vystřídal několik podnájmů. Podnájemní vztahy ukončili vždy po problémovém bydlení, kdy neuhrazovali celé nájemy, protože mají další finanční závazky.

Pan F. od doby kdy pobírá dávky hmotné nouze nikde dlouhodobě nepracoval. Pouze 2x pracoval na DPP a to vždy 1 měsíc. Přítelkyně byla zprvu na rodičovské dovolené a po jejím ukončení vystřídala několik zaměstnání, ve kterých také nevydrží déle než několik měsíců. Pan F. je dlouhodobě v evidenci uchazečů o zaměstnání.

V roce 2014 se přestěhovali všichni do Plzně a jako důvod uvedli, že je zde lepší možnost získat zaměstnání. Pan F. si požádal o rekvalifikační kur na svářečské zkoušky. Situace v rodině se ale nezměnila, přítelkyně v Plzni opět několikrát změnila zaměstnání. Pan F. dostával skoro pravidelně doporučenky od Úřadu práce na různá pracovní místa, ale dle jeho slov nikdy neudělá správně zkušební sváry, a proto jej nevezmou do zaměstnání.

Vlastní interpretace – v této kazuistice je na případu pana F. je ukázán přesně příklad, kdy klientovi bylo umožněno zvýšit si kvalifikaci, aby mohl lépe sehnat zaměstnání. Změnil i místo bydlení, které hlavně v okresech jako je Plzeň – sever hraje velkou roli, a přesto nedošlo k žádné změně. V nynější době, kdy v Plzni podniky hledají svářeče a pracovníky do provozů stále pan F. nemá zaměstnání. Pan F. je dalším z klientů, který nebude sám hledat zaměstnání a docházet denně za prací. Dávky, které dostává, jelikož jsou vícečetná rodina s malými dětmi, mu zatím zcela dostačují. Případ pana F. můžeme srovnat s případem syna paní A., který po absolvování stejného kurzu neměl problém nastoupit do zaměstnání.

7.4 KAZUISTIKA 4 - PAN J – 23 LET

Pan J. pochází z rodiny se čtyřmi dětmi. Tato rodina se přistěhovala, když byl J. ještě na základní škole. Celá rodina není ve svém okolí nijak oblíbená. Děti vyrůstaly volnou výchovou. Takže z nich vyrostly více či méně problémové osobnosti.

Nejmladší je pan J. ve svém věku je již po několikáté ve výkonu trestu. Bere drogy. Má na svědomí loupeže a násilnosti. Vychodil základní školu. Dále se ničím nevyučil. Od svých 18. let byl několikrát ve vazbě, nebo ve výkonu trestu. Vždy se jedná o delikty, za které se dostane do vězení tak maximálně na jeden rok.

V době, kdy autorka pana J. převzala jako klienta, se vrátil opět z výkonu trestu. Kolegyněmi byla upozorněna, že pan J. má hepatitidu. Jednání s ním není vůbec jednoduché. Hrubé chování je pro něj běžné. Dodržování nějakých pravidel je zřejmě také tabu. Několikrát ji slovně napadl, jelikož se mu vyřizování dávek nezdálo dostatečně rychlé.

Po výkonu trestu okamžitě přichází pro mimořádnou okamžitou pomoc a zároveň si vyřizuje dávku příspěvek na živobytí. Jelikož již nemá v rodině žádné zázemí, stává se osobou bez přístřeší. Bohužel místo aby se takto mladý muž začlenil do společnosti, dostal práci a začal se sám žít. Požádá o dávky a pokračuje ve své trestné činnosti. Vrací se zpět do prostředí pro něj známé. Bohužel i na tak malém městě jako jsou Kralovice, již existují místa, kde se tato individua scházejí. Jsou to nonstop, kde tato mládež nemá problém přečkat celou noc.

Situace se skoro pravidelně opakuje. Po návratu z výkonu trestu pobírá dávku příspěvek na živobytí 3 – 4 měsíce a opět je vzat do vazby. Posledně se tak stalo v říjnu 2016, kdy fyzicky napadl záchranáře, který s lékařem zasahoval při výjezdu. Podle Policie ČR má na svědomí i krádeže v místě svého trvalého pobytu. V současné době je opět ve výkonu trestu.

Vlastní interpretace – v této kazuistice chce autorka ukázat i na takové klienty, kteří pobírají dávky hmotné nouze a jsou značně problémoví. Práce s nimi není jednoduchá. Zrovna jako nemají snahu hledat si zaměstnání a spolupracovat s oddělením zaměstnanosti, zrovna tak se chovají i na hmotné nouzi. Pobírají dávky a když nemají nárok, tak jsou ochotni slovně a fyzicky napadnout úředníci, vyřizující dávky. A v případě ukončení výplat jsou schopni se žít krádežemi a podvody. Mnohdy jsou to poživatelé drog a omamných látek. Proto by byla důležitá u takových klientů sociální práce, hlavně jako prevence. Na tuto činnost, ale nejsou v oddělení hmotné nouze kapacity.

7.5 KAZUISTIKA 5 – PAN JOSEF 66 LET

Pan Josef pochází ze Žihle, kde bydlí od svého narození. Má jednoho bratra. Oba bratři jsou si velmi podobní v tom, že oba nezaložili žádné rodiny a propadli alkoholu. Bratr pana Josefa má ale další větší zdravotní potíže, po několika pobytech

v nemocnicích, se dostal do domova s pečovatelskou službou. Pan Josef do tohoto domova nechtěl, a to hlavně protože by zde nemohl konzumovat alkohol.

Pan Josef pobírá dávky hmotné nouze příspěvek na živobytí od roku 2007. Původně tuto dávku vyřizoval Městský úřad v Kralovicích od roku 2012 byla dávka převedena na Úřad práce ČR oddělení hmotné nouze. Bydlí v obecním bytě se sníženou kvalitou bydlení s nízkým nájemem. Na bydlení pobírá příspěvek na bydlení.

Pan Josef je dlouhodobě nezaměstnaný. V roce 2010 žádal o starobní důchod, ale jelikož nemá odpracované potřebné roky, nemá dosud nárok na starobní důchod. Dle České správy sociálního zabezpečení bude možné požádat o důchod až v roce 2018. Do roku 2011 vykonával veřejnou službu u obecního úřadu v Žihli.

V době, kdy autorka pana J. převzala jako klienta, byl již problémovým klientem. S doklady nutnými k výplatě dávky dochází nepravidelně. Někdy je pod vlivem alkoholu. V takovém případě sprostě nadává, že nemá nárok na důchod. Nezapomene ani na minulý režim ani na současnou politiku. Pak jsou návštěvy, které proběhnou v naprostém klidu. Tato období se nepravidelně střídají.

U pana Josefa je využívána velmi dobrá spolupráce s pracovníci na Obecním úřadě v Žihli. Často se ptají, jestli si byl vyřídit dávky. Snaží se, aby nezůstal zcela bez prostředků. Zastávají na malé obci práci sociálních pracovníků. Je vidět, že situace spoluobčanů jim není lhostejná, ale stává se, že pan Josef je i několik dní pod vlivem alkoholu a pak je s ním práce složitá.

Vlastní interpretace – v této kazuistice popisuje autorka klienta podobného předchozímu klientovi. Rozdíl je pouze ve věku, jinak jsou si velmi podobní v tom, že se nesnaží řešit situaci vlastní prací. Autorka chce poukázat na to, že na dávkách zůstávají klienti, kterým způsob života, který vedou stačí a nemíní jej měnit. Za problémy, které mají označují jiné viníky. Alkohol a drogy dnes ale není problém jen velkých měst. U pana Josefa by bylo vhodné nějaké léčení, ale bohužel pokud nesouhlasí s léčbou, je těžké jej k tomuto řešení přimět. U pana Josefa je pravděpodobné, že bude klientem hmotné nouze až do vyměření důchodu.

7.6 ZÁVĚREČNÁ ANALÝZA KAZUISTIK

Kazuistiky byly vybrány z vlastní praxe autorky. Autorka chtěla popsat různé typy klientů.

Vybrala jak klienty, kteří se rozhodli situaci vyřešit pomocí rekvalifikace, a to se jim povedlo a dnes mají zaměstnání jako např. paní P. a syn paní A. Klienty, kteří dostali stejnou šanci, kterou neproměnili a je těžké určit, zda bylo v jejich silách toto změnit. Což je případ pana F. A dále v kazuistikách uvedla i klienty, kteří svou situaci ani měnit nechtějí, vyhovuje jim a se svým životem se smířili. Jako jsou případy pan J. a pan Josef.

V kazuistikách jsou uvedeny pouze některé případy. Osudy klientů na hmotné nouzi jsou různé a různé jsou i příčiny proč se do systému hmotné nouze dostávají. Hlavní příčinou u všech klientů, je nedostatek finančních prostředků k zajištění živobytí pro jednotlivce, nebo společně posuzovaných osob.

Klienty hmotné nouze je možné rozdělit do několika skupin. První skupinou jsou klienti, kteří jsou bez přístřeší, nebo bydlí na ubytovnách a nemají žádné rodinné zázemí. Většinou jsou dlouhodobě nezaměstnaní.

Druhou skupinou jsou samostatně posuzovaní klienti, kteří nemají dostatek finančních prostředků, a to z důvodu, že zůstali sami a jejich příjem není dostatečný. Jedná se například o vdovy, vdovce, rozvedené, či samostatně žijící důchodce.

Do třetí dosti početné skupiny lze zařadit matky samoživitelky. U většiny matek, které zůstaly na výživu dětí bez manžela, či přítele bývá problém v tom, že otcové nechtějí či nemohou platit výživné na své děti. V mnoha případech se jedná o otce, kteří sami jsou v evidenci uchazečů o zaměstnání, nemají žádný příjem a jsou také na dávkách hmotné nouze. V této skupině je bohužel hodně matek, které mají více dětí, každé dítě má jiného otce a někteří z těchto otců patří do zde uvedené první skupiny klientů v hmotné nouzi.

Čtvrtá skupina jsou rodiny s dětmi. Které lze ještě rozdělit na úplné řádné rodiny, které se starají o výchovu svých dětí a dostaly se do tíživé finanční situace z důvodu, že jeden z rodičů, případně oba rodiče přišli o zaměstnání, a to z důvodu, že byli propuštěni, nebo z různých důvodů zaměstnání nemohou vykonávat. Pak jsou rodiny, které jsou na

dávkách hmotné nouze již dlouhou dobu. Rodiče nepracují a někteří ještě nikdy nepracovali, střídají pronájmy.

Právě podle popsaných skupin, lze rozdělit klienty ještě dalším způsobem, a to dle jejich přístupu v pobírání dávek hmotné nouze.

Za první matky s dětmi, úplné rodiny a jedinci, kteří mají snahu řešit svou vlastní životní situaci, ale z nějakých důvodů jako např. nezaměstnanost, nemoc, rozvod, ovdovění apod. se jim to nevede. Jsou to většinou klienti, se kterými nebývají žádné problémy. Řádně si plní své povinnosti a snaží se situaci nějak řešit jako například v popsaných kazuistikách, kdy pomocí rekvalifikací se snaží získat novou práci. Jejich situace jim není příjemná. Tito klienti zůstávají na dávkách jen po dobu nezbytně nutnou.

Za druhé pak jedinci, rodiny a matky s dětmi, kteří na dávkách hmotné nouze setrvávají dlouhodobě, nemají potřebu svoji situaci měnit, co dostávají od státu jim stačí k živobytí. Žijí ze dne na den a co bude zítra je nijak nezajímá. Práce s nimi je velmi těžká. Bývají nepříjemní, dožadují se svých práv a na druhou stranu ale nechtějí plnit své povinnosti. Podvody nebo zatajování důležitých podkladů, bývají dosti časté. Práce s takovými klienty není vůbec jednoduchá.

Z kazuistik tedy vyplynulo, že ÚP ČR může s klienty pracovat a pomáhat jim finančně, pokusit se jim nalézt cestu, která jim pomůže z jejich tíživé životní situace. Ale to, jak se s tím samotní klienti vyrovnají je jen a jen na nich samotných.

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo popsat vývoj hmotné nouze v regionu Plzeň – sever v letech 2013–2016. Přiblížit možnosti vzdělávání klientů hmotné nouze. Na základě analýzy statistických dat, a na základě provedených kazuistik provést vyhodnocení problému.

V teoretické části autorka čtenáře seznámila se systémem sociálního zabezpečení, jeho historií, zákonem o hmotné nouzi, jednotlivými dávkami, okrajově i nezaměstnaností a rekvalifikacemi, což bylo dílčím cílem práce.

V praktické části zanalyzovala vývoj hmotné nouze v regionu Plzeň – sever v letech 2013–2016. V této části použila i statistických údajů o počtu nezaměstnaných a počtu rekvalifikovaných v uvedeném okrese. Zde autorka řešila problém, kdy Úřad práce ČR nevede statistiky, které by uváděly počty klientů hmotné nouze, kteří absolvují rekvalifikace, musela proto využít statistik, které sledují celkové počty rekvalifikovaných v okrese Plzeň - sever.

Praktickou část bakalářské práce doplnila kazuistikami, kde využila své dosavadní praxe na ÚP ČR na kontaktním pracovišti v Kralovicích.

Svoje zjištění shrnula v závěrečných analýzách, kde vyplynulo, že vývoj hmotné nouze velmi závisí na ekonomické situaci v České republice a je propojen s vývojem zaměstnanosti. V letech 2013–2014 byla situace ovlivněna hospodářskou recesí. Od roku 2015 se situace se změnou ekonomické situace ve státě začala zlepšovat. V roce 2016 až o 20 % poklesl počet klientů, kteří pobírají dávky hmotné nouze. Lidé nacházeli nová zaměstnání a vypadli ze systému hmotné nouze. Tento trend podle předběžných statistik pokračuje i v roce 2017. Snižování ovlivní i zavedení veřejné služby.

Pokud tento trend zůstane i do dalších let, nastane u pracovníků hmotné nouze možnost většího prostoru věnovat se sociální práci, která byla tak trochu odsouvána do pozadí a byla omezována pouze na sociální a místní šetření.

Autorka se tedy domnívá, že systém dávek hmotné nouze není pouze systémem typicky účetním. Vedle vlastního poskytnutí dávky občanovi by tak měl zahrnovat i individuální posouzení sociální situace každého žadatele o dávku. A spolu s výplatou dávky by měla následovat účinná sociální práce. Správnou cestu proto vidí ve výrazném posílení sociální práce. Ve spolupráci se sociálními pracovníky sociálních odborů na městských úřadech, by bylo možné u některých klientů změnit jejich stereotypní návyky. Pomoc v hledání vhodného ubytování, které může být velkou výhodou k získání nového zaměstnání. Práce s rodinami, aby děti z problémových rodin nepokračovaly ve stejném způsobu života jako jejich rodiče.

Závěrem lze říci, že různí lidé mají různé osudy a každý se může dostat do tíživé životní situace. Proto je dobré, že stát nabízí možnosti v sociální sféře, které mohou občanům pomoci. Ale na druhé straně by neměli občané brát tuto možnost jako samozřejmost, zneužívat jí, ale využívat jen v nutných případech.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

BECK, Petr. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-977-9.

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-16-4.

DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivana KOHOUTOVÁ. *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3880-2.

KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015. ISBN 978-80-245-2096-4.

KREBS, Vojtěch, et. al. *Sociální politika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 5. vyd. ISBN 978-807-3575-854.

PAVELKA, Tomáš, Tomáš LÖSTER, Petr MAKOVSKÝ a Jana LANGHAMROVÁ. *Dlouhodobá nezaměstnanost v České republice*. Slaný: Melandrium, 2011. ISBN 978-80-86175-76-8.

PETRÁŠEK, Josef. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN 978-80-7452-033-4.

TRÖSTER, Petr. *Právo sociálního zabezpečení: k 1.5.2012 : komentář, právní předpisy*. 6. podstatně přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, Academia iuris. ISBN 978-807-4004-735.

Seznam použitých internetových zdrojů

Český statistický úřad. *Krajská správa ČSÚ v Plzni. Okres Plzeň-sever* [online]. 2017, 4.4. [cit. 2017-04-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/plzen_sever1

Integrovaný portál MPSV. *Obecné informace* [online]. 2017, 1.2. [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>

Právní předpisy:

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

SEZNAM ZKRATEK

PnŽ - příspěvek na živobytí

DnB - doplatek na bydlení

PnB - příspěvek na bydlení

ONB – odůvodněné náklady na bydlení

PřnB – přiměřené náklady na bydlení

ŽM – životní minimum

EM – existenční minimum

P – příjem

Ž – živobytí

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1 : Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 až 2016.....	41
Tabulka 2: Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 – 2016 v Kč.....	41
Tabulka č. 3: Počet kurzů a počet uchazečů v dotovaných a zvolených rekvalifikací ...	47
Tabulka č. 4: Nezaměstnanost Plzeň-sever v letech 2013 - 2016.....	49

Seznam grafů

Graf 1: Počet dávek v % za rok 2013	43
Graf 2: Počet dávek v % za rok 2014	43
Graf 3: Počet dávek v % za rok 2015	44
Graf 4: Počet dávek v % za rok 2016	44
Graf 5: Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 až 2016	45
Graf 6: Počet vyplacených dávek HN v letech 2013 – 2016 v Kč	45

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 1	I
Příloha B: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 2	II
Příloha C: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 3	III
Příloha D: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 4	IV

Příloha A: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 1

ÚŘAD PRÁCE ČR

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

OSŮ
S 15

podací razítko

Žádost o příspěvek na živobytí

A. Žadatel:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:	
Státní příslušnost:					
Trvalý pobyt:		Obec:		Část obce:	
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:	
PSC:					
Skutečný pobyt ⁵⁾ :		Obec:		Část obce:	
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:	
PSC:					
Adresa pro doručování ⁵⁾ :		Obec:		Část obce:	
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:	
PSC:					
Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :		Péče ⁸⁾ :	
Dieta ⁹⁾ :					
Rodičovský př. ¹⁰⁾ :		Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :	
Vyživovací pov. ¹³⁾ :					
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Rodinný stav ¹⁵⁾ :		Manžel(ka) ¹⁶⁾ :	
Rodiče ¹⁷⁾ :					
Bydliště v ČR ¹⁸⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Nezaopatřenost ²⁰⁾ :	
Telefon:		E-mail:		Id datové schránky:	

- 1) Uvedte všechna jména osoby.
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).
- 3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.
- 4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.
- 5) Nevypíňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.
- 6) Do kolonky **Zdrav. stav** запиšte **ANO**, pokud je osoba těžce zdravotně postižená nebo dlouhodobě nemocná. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 7) Do kolonky **Stupeň invalidity** запиšte stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 8) Do kolonky **Péče** запиšte z tabulky D pořadové číslo dítěte, kterému je osoba rodičem a o které celodenně, osobně a řádně pečuje a toto dítě nemůže být z vážných důvodů umístěno v jeslích, mateřské škole nebo v obdobném zařízení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 9) Do kolonky **Dieta** запиšte **ANO**, pokud osobě lékař doporučil dietní stravování. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 10) Do kolonky **Rodičovský př.** запиšte **ANO**, pokud osoba pobírá rodičovský příspěvek. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 11) Do kolonky **Majetek** запиšte **ANO**, pokud osoba vlastní nemovitý nebo movitý majetek (mimo obvyklé vybavení domácnosti) anebo využívá obdobný majetek osoby blízké. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 12) Do kolonky **Příjem** запиšte **NE**, pokud osoba za předchozí tři měsíce a v měsíci podání žádosti neměla rozhodný příjem (k příjmu z dávek státní sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti nebo při rekvalifikaci nepřihlížejte). V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 13) Do kolonky **Vyživovací pov.** uveďte **ANO**, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte. Pokud vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti stanovenou nemáte a nemáte ani vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte **NE**. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletilosti.
- 14) Do kolonky **Zdravotní péče** uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení, ve kterém je osobě poskytována zdravotní péče.
- 15) Do kolonky **Rodinný stav** запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 - registrované partnerství.
- 16) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A nebo D, která je manželem(kou) osoby.
- 17) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A nebo D, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo D není uveden, kolonku proškrtněte.
- 18) Do kolonky **Bydliště v ČR** запиšte **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s Českou republikou.
- 19) Do kolonky **St. důchod** запиšte **ANO**, pokud je osoba poživatелеm starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 20) Do kolonky **Nezaopatřenost** запиšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

Příloha B: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 2

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte pouze v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zákonný zástupce, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče, zmocněnec, opatrovník).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Trvalý pobyt ²¹⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
2. Skutečný pobyt ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	Id datové schránky:

C. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává právnícká osoba zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:
	Id datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnícké osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²²⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Státní příslušnost:		
Adresa pro doručování ²³⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:

D. Ostatní společně posuzované osoby²⁴⁾:

Uveďte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt (obývaný prostor) na adrese skutečného pobytu uvedené v části A. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt (obývaný prostor) neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnícké osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřené dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
Rodné příjmení ³⁾ :	Titul před:	za:
Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
3. Nezaopatřenost ²⁰⁾ :	St. důchod ¹⁹⁾ :	Rodinný stav ¹⁵⁾ :
Zdrav. stav ⁶⁾ :	Stupeň invalidity ⁷⁾ :	Péče ⁸⁾ :
Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Příjem ¹²⁾ :
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20	Nástup ²⁵⁾ : . . . 20	Užívání a náklady ²⁶⁾ :
		Rodiče ¹⁷⁾ :
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.		
Podpis:		

21) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem žadatele.

22) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

23) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

24) § 2 a § 8 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

25) Do kolonky **Nástup** uveďte datum nástupu, pokud osoba v průběhu měsíce podání žádosti nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, nebo nastoupila do domova pro osoby se zdravotním postižením, domova pro seniory, domova se zvláštním režimem nebo do chráněného bydlení, kde jsou jí poskytovány pobytové sociální služby.

26) Do kolonky **Užívání a náklady** zapíšte **NE**, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společné náklady na své potřeby. **NE** zapíšte také v případě, že osoba nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby nebo jí jsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

Příloha C: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 3

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:	
Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:			
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:	
4. Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :	
Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :	
Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	
Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :	
Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
				Podpis:	

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:	
Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:			
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:	
5. Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :	
Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :	
Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	
Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :	
Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
				Podpis:	

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Rodné příjmení ³⁾ :		Titul před:		za:	
Státní příslušnost:		Skutečný pobyt ²¹⁾ : Obec: Část obce:			
Ulice:		Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.: PSČ:	
6. Nezaopatřenost ²⁰⁾ :		St. důchod ¹⁹⁾ :		Rodinný stav ¹⁵⁾ :	
Manžel(ka) ¹⁶⁾ :		Zdrav. stav ⁶⁾ :		Stupeň invalidity ⁷⁾ :	
Péče ⁸⁾ :		Dieta ⁹⁾ :		Rodičovský př. ¹⁰⁾ :	
Majetek ¹¹⁾ :		Příjem ¹²⁾ :		Vyživovací pov. ¹³⁾ :	
Zdravotní péče ¹⁴⁾ : . . . 20		Nástup ²⁵⁾ : . . . 20		Užívání a náklady ²⁶⁾ :	
Rodiče ¹⁷⁾ :		Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
				Podpis:	

E. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	
Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce:		Ulice:	
Č. p. ⁴⁾ :		Č. orient.:		PSČ:	

F. Počet dalších osob užívajících byt (obývaný prostor)²⁷⁾:

27) Uvedte počet dalších osob, které užívají byt (obývaný prostor) a které nejsou společně posuzovanými osobami, a proto nebyly uvedeny v odstavci D.

Příloha D: Vzor tiskopisu Žádost příspěvku na živobytí – strana 4

G. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

na platební účet v peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ²⁸⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR

poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

v hotovosti

H. Prohlášení žadatele:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení zdravotní péče, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	.	.	20	Podpis žadatele/zástupce:
---	-----	---	---	----	---------------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby (mimo osoby v části D) průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- pokud v průkazu totožnosti není uvedeno rodné příjmení, doložte rodný list
- **informace o užívání bytu (obývaném prostoru)**
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu **Doklad o výši měsíčních příjmů** za tři kalendářní měsíce předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Zdrav. stav** z důvodu těžkého zdravotního postižení, průkaz mimofádných výhod ZTP/P
- pro každou osobu, které je dlouhodobě nemocná, **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající dlouhodobou nemoc, pokud není dlouhodobá nemoc doložena doklady o uznání osoby za dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která vyplnila kolonku **Stupeň invalidity**, doklad o přiznání stupně invalidity
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Dieta, Potvrzení o nutnosti dietního stravování**
- pro každou osobu, která v kolonce **Majetek** uvedla **ANO, Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu výpisy z bankovních účtů
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost, Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádosti, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

28) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Věra Milerová

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Hmotná nouze a její vývoj v regionu Plzeň – sever v letech 2013-2016

Rok: 2017

Počet stran textu bez příloh: 66

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 8

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Kostka